

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Агрономічний факультет

Спеціальність 206 «Садово-паркове господарство»

Освітньо-професійна програма «Садово-паркове господарство»

«Допускається до захисту»

В.о. завідувача кафедри

к.б.н., доцент

_____ Ольга ІВАНЧЕНКО

« _____ » _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр» на тему:

«Обґрунтування видового складу та життєвого стану зелених насаджень лікарні акціонерного товариства «Українська залізниця» м. Дніпро»

Здобувач _____ Аліса ДРОНЬ

Керівник кваліфікаційної роботи

к.с.-г.н., доцент _____ Лариса ІЛЬЧЕНКО

Консультант:

з охорони праці, доцент _____ Олексій ДЕРКАЧ

Дніпро – 2023

Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Агрономічний факультет
Кафедра садово-паркового мистецтва та ландшафтного дизайну
Спеціальність 206«Садово-паркове господарство»
Освітньо-професійна програма «Садово-паркове господарство»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. завідувача кафедри садово-паркового
мистецтва та ландшафтного дизайну
к.б.н., доцент

_____ Ольга ІВАНЧЕНКО
“ _____ ” _____ 2023 року

ЗАВДАННЯ

**на виконання кваліфікаційної роботи здобувачу першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти**

Дронь Алісі Андріївні

- 1. Тема роботи:** «Обґрунтування видового складу та життєвого стану зелених насаджень лікарні акціонерного товариства «Українська залізниця» м. Дніпро».
- 2. Термін подачі здобувачем завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру:**..... червня 2023 р.
- 3. Вихідні дані для роботи:** інвентаризація зелених насаджень клінічної лікарні акціонерного товариства «Укрзалізниця».
- 4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (список питань, що підлягають розробці):**
 - 1) провести візуальне обстеження дендрофлори клінічної лікарні акціонерного товариства «Укрзалізниця» для визначення її видового складу;
 - 2) здійснити заміри висот та діаметрів стовбурів деревно-чагарникової рослинності;
 - 3) оцінити життєвий стан дерев та чагарників.
- 5. Список графічного матеріалу (з вказівкою обов'язкових креслень, що є обов'язковими):** таблиці, рисунки, фотоматеріали, додатки

6. Консультанти по роботі, із визначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
4	Охорона праці – к.т.н., доцент Олексій ДЕРКАЧ		

7. Дата видачі завдання: “ _____ ” _____ 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№/ п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Визначення теми роботи, мети і об’єкту досліджень	Серпень 2022	виконано
2.	Роботи з інвентаризації зелених насаджень та оформлення її результатів	Вересень–жовтень 2022 р.	виконано
3.	Опрацювання літературних джерел та написання відповідного розділу	Листопад–грудень 2020	виконано
4.	Опис умов досліджень	Лютий 2023	виконано
5.	Характеристика експериментальної частини та охорони праці	Березень–травень 2023	виконано
6.	Висновки, підготовка доповіді та презентації	Червень 2023	виконано

Здобувач

_____ Аліса ДРОНЬ

Керівник кваліфікаційної

роботи

_____ Лариса ІЛЬЧЕНКО

ЗМІСТ

Реферат.....	5
Вступ.....	6
1. Огляд літератури з теми.....	8
1.1. Насадження обмеженого користування: проблеми та перспективи	8
1.2. Вимоги до озеленення лікувальних установ України	10
1.3. Аналіз дендрофлори українських медичних закладів	13
2. Умови проведення досліджень	21
2.1 Організаційно-господарські умови лікарні АТ «Укрзалізниця»	21
2.2 Аналіз кліматичних та погодних умов м. Дніпро	23
2.3 Характеристика ґрунтів м. Дніпро	25
3. Експериментальна частина.....	29
3.1. Загальна характеристика об'єктів дослідження	29
3.2. Методика проведення роботи та обліків	30
3.3. Результати проведеної роботи та їх аналіз	31
4. Заходи з охорони праці.....	46
4.1. Охорона праці в клінічній лікарні акціонерного товариства «Українська залізниця»	46
4.2. Вимоги щодо охорони праці під час догляду за зеленими насадженнями	47
Висновки та пропозиції виробництву.....	51
Список використаної літератури.....	53
Додатки.....	59

Реферат

Кваліфікаційна робота за темою: «Обґрунтування видового складу та життєвого стану зелених насаджень лікарні акціонерного товариства АТ «Українська залізниця» м. Дніпро» містить 69 сторінок, 3 таблиці, 11 рисунків, 48 літературних джерел, додатки.

Об'єкт дослідження – деревно-чагарникова рослинність на території клінічної лікарні залізничників у обласному центрі.

Мета роботи: дослідити видовий та кількісний склад зелених насаджень клінічної лікарні АТ «Укрзалізниця», життєві форми, географічне походження та життєвий стан.

Методи роботи: маршрутні та візуальні методи обстеження, застосування інвентаризаційного методу, статистичного аналізу та розрахунків.

Використане устаткування: мірна вилка, рулетка, ноутбук.

Проведено обстеження зелених насаджень клінічної лікарні акціонерного товариства «Укрзалізниця». На підставі аналізу отриманих результатів встановлено їх кількісний та таксономічний склад: 44 види рослин, що належать до 35 родів та об'єднані 18 родинами. Охарактеризовано досліджувану дендрофлору щодо географічного походження. Перевага за інтродуцентами, більшість з них представники Північної Америки. Наведено розподіл деревно-чагарникової рослинності за вибагливістю до вологи, домінують мезофіти. Висвітлено дані висоти деревних рослин та діаметру стовбурів, визначено панівні градаційні групи щодо таксаційних показників. Оцінено життєвий стан деревно-чагарникової рослинності за відповідними категоріями, проаналізовано біорізноманіття зелених насаджень з наданням рекомендацій щодо його оптимізації

Ключові слова: озеленення лікарень, деревні породи, види рослин, зелені насадження, життєвий стан.

Вступ

Актуальність теми. Зелені насадження є невід’ємною частиною урбанізованого середовища. Вектор озеленення лікарняних територій передбачає їх ізоляцію від впливу міських вулиць, що межують із медичними закладами та має на меті створення найкомфортніших умов для гарного самопочуття і відновлення здоров’я пацієнтів. Важливу роль при цьому відіграє як склад зелених насаджень, так і їх властивості (фітонцидні, декоративні, іонізуючі) за умови здорового деревостану. Тому обстеження дендрофлори однієї з найбільших лікарень міста, що обслуговує залізничників, є актуальним в умовах сьогодення для оптимального функціонування її зеленої зони.

Мета даної роботи – визначення видового та кількісного складу деревно-чагарникової рослинності, що має місце в озелененні клінічної лікарні АТ «Українська залізниця», з одночасною оцінкою її життєвого стану.

Для досягнення поставленої мети окреслено наступні завдання:

- встановити видове біорізноманіття зелених насаджень вказаного медичного закладу;
- проінвентаризувати дерева та чагарники за таксаційними показниками;
- надати оцінку життєвому та санітарному стану досліджуваної дендрофлори;
- розподілити види деревних рослин за потребою до зволоження та географічним походженням;
- запропонувати перелік дендрофлори, що сприятиме подальшій оптимізації видового складу зелених насаджень на досліджуваній території.

Предмет досліджень: видове різноманіття зелених насаджень та життєвий стан деревних рослин, що входять до складу зеленої зони клінічної лікарні АТ «Українська залізниця».

Методи досліджень. Ключові процеси – маршрутні та візуальні обстеження, методи розрахунків, порівняння, аналізу, синтезу, таксономічні таксаційні.

Наукова новизна одержаних досліджень полягає в тому, що вперше встановлено види деревних рослин, що формують озеленення клінічної лікарні акціонерного товариства «Укрзалізниця» у м. Дніпро та оцінено їх за життєвим станом.

Практичне значення отриманих результатів: результати досліджень можуть бути використані для оптимізації асортименту деревно-чагарникової рослинності, що зростає на території вказаного медичного закладу та добору дендрофлори в разі озеленення інших лікувальних установ.

Огляд літератури з теми

1.1. Насадження обмеженого користування: проблеми та перспективи

На державному рівні створено класифікацію зелених насаджень за певними категоріями, що визначаються як об'єкти загального, обмеженого та спеціального призначення. Є відповідний наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства нашої країни, що затверджує правила їх утримання [40].

На думку В. Ю. Юхновського та О. В. Зібцевої [48], вищезгадана класифікація в сучасних умовах дещо застаріла. Особливу увагу автори приділили насадженням обмеженого користування і вважають, що склад категорії потребує корегування, можливо, ще заміни сумнівного визначення «інші території».

Вказаною класифікацією у своїх дослідженнях керувалась низка вітчизняних дослідників: А. В. Головчак, Я. В. Маленко [5], М. Г. Гудим, О. П. Кудряченко, С. О. Гринь [6], І. Кузик [22], О. С. Потоцька [37], В. С. Роговський [32], Т. Ф. Чипиляк, О. М. Лещенюк, М. Ю. Мазура [46]. Останні розглядали стан деревно-чагарникової рослинності лише обмеженого користування. Загалом, більшість авторів обмежуються переліком об'єктів, що входять до тієї чи іншої категорії, не завжди характеризуючи їх озеленення в контексті озвученої теми.

А ось М. С. Коленкіна [19], навпаки, детально розглянула кожен категорію зелених насаджень залежно від призначення, охарактеризувала їх з позиції функціонального значення, запропонувала, зокрема, деревні породи для лікувальних закладів і акцентувала увагу на деталях, необхідних для здійснення озеленення того чи іншого об'єкта. Авторка також виокремила зелені насадження особистого користування, що знаходяться на присадибних ділянках.

Варто зазначити, що І. Кузик [22], окрім традиційних категорій, які ми розглядали вище, вирізняє насадження обмеженого користування

лісопаркової частини комплексної зеленої зони міста. Вони мають місце в ядрах, зелених коридорах, локальних «озелених (термін автора) територіях цієї структури. Зокрема, зелені насадження закладів охорони здоров'я входять до одного із структурних елементів – ядра [22, с. 28-29].

Особисто О. В. Зібцева [13] наголошує на тому, що потрібно враховувати діючі нормативи та вимоги під час планування насаджень обмеженого користування, а їх склад повинен узгоджуватися із функціональним зонуванням території та її призначенням.

А ще зелені насадження обмеженого користування на території Інституту зернових культур НААН м. Дніпро обстежувала Л. А. Ільченко [15], на території обласної бібліотеки ім. М. Горького в Запоріжжі досліджували Л. М. Хорошков та Н. П. Дерев'янка [44], на території корпусів Національного університету біоресурсів і природокористування України вивчали Н. В. Гатальська, О. Г. Кривенко [3]. Окреслено проблеми життєвого стану, довговічності рослин, розглянута їх відповідність умовам зростання.

С. В. Роговським [30] описано стан озеленення м. Біла Церква. Науковець перерахував насадження обмеженого користування на момент дослідження і визначив об'єкти, де вони знаходяться. Дослідником зазначено, що необхідну інвентаризацію в даному населеному пункті так і не проведено.

На теренах іншого видання С. В. Роговський висловлює занепокоєння з приводу занедбання зелених насаджень різного функціонального призначення знову ж таки в м. Біла Церква. Дослідником озвучено причини такого стану деревно-чагарникових рослин, основною з них визначено недостатнє фінансування. Його наслідки – відсутність належного догляду за рослинами, зменшення обсягу робіт із озеленення, низький рівень спеціалістів, які опікуються станом дендрофлори різного спрямування [31]. Фахівець наводить низку пропозицій для поліпшення ситуації із зеленими насадженнями, що склалася в цьому місті.

Враховуючи тематику роботи, нас більше цікавлять зелені насадження обмеженого користування, що безпосередньо зростають на територіях закладів охорони здоров'я і тому розглянемо їх більш детально.

1.2. Вимоги до озеленення лікувальних установ України

Я. О. Ушенко, О. М. Яхненко [43] виокремлюють головну мету, досягненням якої потрібно керуватися в разі створення зелених насаджень на територіях, де розташовані медичні заклади. А детальніше це озвучено так: озеленення повинно бути раціональним доповненням лікувального напрямку цих установ, долю його участі від усієї займаної площі необхідно планувати на рівні не менше 60%.

Вищевказаними фахівцями [43] висвітлено застосування різних прийомів і видів рослин з урахуванням специфіки лікувальних корпусів. І в зв'язку з цим, авторами сформульовано певні принципи щодо підбору асортименту рослин для створення відповідних зелених насаджень:

- ✓ «відповідність рослин функціональному призначенню ділянки, що озеленяється, та умовам середовища їх існування;
- ✓ урахування впливу рослин один на одного і на навколишнє середовище;
- ✓ правильний добір рослин за величиною та швидкістю зростання, а також за дією активізації та заспокійливим впливом на людський організм».

До недоліків озеленення медичних закладів Я. О. Ушенко, О. М. Яхненко [43] відносять:

- ✓ неузгодження наявного озеленення із функціональним зонуванням лікарень;
- ✓ нехтування еколого-біологічними характеристиками обраних рослин;
- ✓ невідповідність деревно-чагарникової рослинності екологічним умовам зростання;

- ✓ невідповідність розмірів ділянок і кількості висаджених на них рослин, як наслідок перевитрата посадкового матеріалу;
- ✓ відсутність обґрунтованого підходу до створення зелених зон, що знижує їх декоративність, призводить до перевантаження та строкатості [43].

А. О. Кадуріна, Ю. С. Назарчук акцентують увагу на відстані між деревами та вікнами палат, за нормативами її показник не можна знижувати за позначку 10 м [17, с. 30]. Автори надають перелік рослин, що володіють фітонцидними властивостями і ще виокремлюють деревні породи з особливою іонізацією. До таких належать: дуб звичайний, ялина звичайна, клен сріблястий, клен червоний, модрина сибірська, горобина звичайна, бузок звичайний, сосна звичайна. Як бачимо з представленої інформації, що не лише вічнозелені екземпляри є гарними іонізаторами повітря [17, с. 30].

Одеські дослідники також порушують питання щодо реабілітації хворих із порушенням зору завдяки садам дотику. Сад дотику, за їх твердженням, можна сформувати за рахунок наступних рослин: туї, ялівців, калини, кизильнику, бузку, смородини чорної, вишні степової, різноманітних ліан [17, с. 31].

За повідомленням В. І. Гулько [7], лікувальним закладам необхідно, за можливості, влаштовувати на своїй території зелені насадження за типом невеликих парків із домінуванням деревно-чагарникової рослинності. Зона озеленення повинна як найкраще захищати корпуси лікарень від шумового навантаження, пилових мас, загазованості, впливу вітру, літніх спекотних днів.

Першочерговим, на думку В. І. Гулько, є створення гайків або куртин, утворених породами, що мають санітарно-гігієнічне значення і фітонцидні властивості – липа, сосна, ялина, горобина, клен татарський, ялівець, черемха, лох [7, с. 39].

Питання щодо фітонцидних властивостей рослин має місце і в публікації О. Концевича [20]. Він стверджує, що їх треба виявляти,

незалежно від метеорологічних умов, і керуватись обов'язково цією інформацією під час озеленення міських територій і лікарень в тому числі [20, с. 139].

Гарна та доглянута ландшафтна територія медичної установи поліпшує емоційний стан, відволікає від негативних та нервово-психічних переживань та виконує роль своєрідної лікувальної процедури у природному оточенні. Тому добір рослин для висаджування на території такого закладу є достатньо відповідальним кроком, адже під час цвітіння деякі рослини дають інтенсивний запах або характеризуються утворенням великої кількості пилку і можуть спровокувати виникнення алергічної реакції [8]. Зокрема, багато проблем викликає «пух» тополі.

Роль зелених насаджень щодо знешкодження пилу, «гасіння» шумового ефекту та позитивного впливу на зниження температури влітку окреслено харківськими вченими [6, с. 34].

Косик О. І., Білоног М. І. [21] також розмірковують про вплив зелених насаджень на навколишнє середовище, невідповідність норм озеленення їх практичній та декоративній цінності, покращення самопочуття людини навіть за мінімального перебування в зеленій зоні чи споглядання на неї з вікна.

Окреслені проблеми мають місце і в публікації С. В. Роговського [32], який висловлює занепокоєння з приводу зелених насаджень різного функціонального призначення, проте, науковець вказує лише загальну площу зеленої зони, що охоплює території шкіл, дитсадків, лікарень, кафе та інших об'єктів. Конкретики щодо озеленення кожного перерахованого об'єкту не наведено.

Загалом С. В. Роговський перелічує декоративні форми, рекомендовані для висаджування в м. Біла Церква і вказує назву, вид насаджень, екологічні вимоги до дерев.

Варто зауважити, що дієвих пропозицій стосовно асортименту рослин для медичних закладів автором не внесено до матеріалу статті [32].

Н. П. Герасько [4] окреслює вимоги до зелених насаджень, що зростають на територіях лікарень в Україні і наголошує на тому, що озеленення таких закладів повинно виконувати захисну функцію проти впливу міського середовища.

Ми погоджуємося із фахівцями щодо вимог до асортименту зелених насаджень медичних закладів. Дійсно до цього питання потрібно підходити виважено і професійно, адже правильно обране видове різноманіття відіграє вагомe значення на шляху стабілізації та покращення стану людей, які отримують лікування в даних установах. Тому метою нашої роботи є обстеження дендрофлори, що зростає на території Дніпровської лікарні залізничників.

1.3. Аналіз дендрофлори українських медичних закладів

А. В. Головчак, Я. В. Маленко [5] обрали об'єктом своїх досліджень хвойні рослини певних районів (Металургійного та Довгинцівського) міста Кривий Ріг, що входили до складу зелених насаджень загального і обмеженого користування. Автори вивчали їх таксономічний склад, зокрема, і на території одинадцяти установ охорони здоров'я. За даними дослідників він представлений наступними видами: *Uniperus communis*, *Picea abies*, *Picea glauc.*, *Picea pungens*, *Pinus sylvestris*, *Thuja occidentalis*. Останній – найпоширеніший, адже зустрічається в 9 закладах із 11, що досліджувалися. Друге місце за чисельністю у *Picea glauca*, 8 медичних установ. *Uniperus communis* трапляється в Довгинцівському районі і лише в 2 закладах, а *Pinus sylvestris* характеризується ще одним пунктом зростання в Металургійному, загалом сосна звичайна зафіксована на ділянках 3 лікувальних закладів.

Отже, можна зробити висновок, що асортимент не такий вже й великий. По чотири види хвойних рослин, а це найбільше, зростає в зелених насадженнях криворізьких медичних закладів, таких як: онкодиспансер, міська лікарня №1, поліклініка №5, протитуберкульозний диспансер, інфекційна лікарня [5].

Т. Ф. Чипиляк, О. М. Лещенюк, М. Ю. Мазура [46] також опікувались озелененням обмеженого користування м. Кривий Ріг, на відміну від попередніх криворізьких дослідників, до інвентаризації включили як хвойні, так і листяні породи. Ними відзначено те, що найрізноматнішим видовим складом характеризуються саме зелені насадження лікувальних закладів, наведено відповідні показники. Проте, фахівці не вказали, яка саме деревно-чагарникова рослинність зростає на їх території. Висвітлено лише загальний перелік порід, що зустрічаються в озелененні обмеженого користування. Звісно, що деталізована інформація за видовим складом рослин на ділянках досліджуваних медичних установ, була б більш доречною.

О. О. Мильнікова, О. П. Морозов [27] визначили таксономічний склад зелених насаджень чотирьох медичних закладів, що розташовані на Лівобережжі м. Дніпро, а саме: міської клінічної лікарні № 6, центральної районної лікарні, обласного шкірно-венерологічного диспансеру та Інституту гастроентерології. Територіально вказані установи знаходяться в Індустріальному районі, дослідники вказали їх точні адреси.

До складу зелених насаджень всіх медичних закладів входять абрикос звичайний, горобина звичайна, груша звичайна, шипшина собача, береза повисла, бузок звичайний, в'яз низький, гіркокаштан звичайний, горіх грецький, клен гостролистий, клен ясенелистий, липа широколиста, робінія псевдоакація, сосна кримська, спірея середня, тополя Симона, шовковиця чорна. Загалом сімнадцять видів, серед них чотири належать чагарникам, і зафіксовано лише один представник голонасінних.

Деревно-чагарникова рослинність трьох закладів представлена чотирма видами хвойних порід (біота східна, ялина європейська, ялина колюча, ялина колюча ф. 'Глаука') та такими листяними як: бирючина звичайна, верба вавилонська, вишня повстиста, глід одноматочковий, катальпа чудова, клен-явір, липа європейська, липа серцелиста, слива звичайна, тополя Болле, тополя пірамідальна, троянда чайно-гібридна, форзиція європейська. Також

зустрічаються ліани: дикий виноград п'ятилисточковий та виноград справжній.

Т. В. Дерев'янку, Я. В. Кацюба [8] проаналізували дендрофлору навколо Полтавської лікарні №2 та оприлюднили висновок щодо її складу. Голонасінні породи представлені лише двома видами: ялина звичайна та туя західна, доля участі 2 %. Решта видів належить до листяних порід, таких як: тополі біла та бальзамічна, робінія псевдо акація, ясен звичайний, береза повисла, клени гостролистий та ясенелистий, липа серцелиста, в'яз гладенький, бузок звичайний, бирючина звичайна, гіркокаштан звичайний, калина звичайна, горобина звичайна та дуболиста. Автори не розподіляли асортимент на деревні та кущові породи, проте, охарактеризували досліджувану рослинність за пило- та газостійкістю, шумозахисною функцією, фітонцидними властивостями, здатністю регулювати температурний режим та вологість повітря. Таким чином, вони обґрунтували значення кожної породи до застосування саме в озелененні медичної установи. За їх твердженням, на території вказаної лікарні зростає замало хвойних рослин, тому асортимент останніх бажано розширити за рахунок ялиці білої, сосна звичайної, ялівцю звичайного, модрини сибірської [8, с. 177].

Шкура Тетяна [47] досліджувала дендрофлору дитячої поліклініки № 3, що знаходиться в м. Полтава. За результатами обстеження зафіксовано три десятка різних видів рослин та їх форм. Зустрічаються представники родин Розоцвіті, Кипарисові, Маслинові, Соснові, Вербові, Кленові, Березові, Гіркокаштанові, Самшитові, Сумахові, частка першої найбільша і складає сорок відсотків.

Особливо декоративними визначено такі зразки як: туя західна ф. 'колоновидна' та 'золотиста', клен гостролистий ф. 'куляста', ялина колюча ф. 'блакитна', горобина звичайна ф. 'плакуча'. Окрім вищевказаних, серед хвойних порід виявлено ялівець козацький, ялівець віргінський, сосну звичайну. Найпоширенішими листяними видами визнано клен гостролистий,

березу бородавчасту, липа серцелисту, спірею середню, горобину звичайну [47]. Під час досліджень з'ясовано, що асортимент деревно-чагарникової рослинності потрібно розширювати, і бажано, за рахунок аборигенних зразків.

С. М. Підховна [35] вивчала дендрологічне різноманіття території фізіотерапевтичної лікарні у селищі Микулинці Тернопольської області, вказано точну адресу. Але подана інформація не зовсім коректна, на наш погляд. Дослідниця пише про парк і палац, називає ділянку лікарні рекреаційною і історично значущою, хоча медичні заклади завжди були об'єктами обмеженого користування. Можливо, на місці палацу зробили лікарню чи деякі його споруди перелаштували, є лише здогадки. Переліку рослин, що ростуть на території парку, де розташована лікарня, не наведено. Однак, вказана загальна кількість видів – 44.

Авторкою акцентовано увагу на незадовільному стані «бордюрів» із самшиту [35], можливо, доречніше було вказати визначення живоплоти. В публікації заявлено про наявність хвойників, але яких саме, невідомо. Наведено пропозиції щодо оптимізації вказаного простору вічнозеленими – *Juniperus chinensis 'Gold Coast'*, *Thuja occidentalis*, *Thuja occidentalis 'Sunkist'*, *Picea glauca 'Conica'* та декоративними екземплярами. Серед останніх: бузок звичайний, дейція шорстка, барбарис Тунберга, вейгела квітуча [35, с. 237].

О. І. Косик, М. І. Білоног [21] у свої публікації наводять приклади різного озеленення зон у зарубіжних дитячих лікарнях і поліклініках. Авторки дають негативну оцінку зеленим зонам вітчизняних дитячих лікарень через відсутність наукового підходу до цього питання, а точніше вказують на стихійність висаджування дерев та чагарників у більшості таких закладів, які несуть «мінімальну естетичну та практичну цінність» [с. 229]. Конкретика стосовно видів деревно-чагарникової рослинності, яку необхідно добирати для території дитячих лікарень, відсутня. Дослідниці пропонують застосовувати акордонний досвід створення садів на дахах для нашого сьогодення і пропонують, зокрема, влаштовувати у такий спосіб зелену зону

ще і для персоналу медзакладу. Рослини, необхідні для втілення такої пропозиції, не наводяться, але зроблено акцент на врахуванні їх декоративності. Хоча, на нашу думку, першочергово потрібно звертати увагу на санітарно-гігієнічні властивості деревних порід, як це зробили полтавські фахівці Т. В. Дерев'янка та Я. В. Кацюба [8].

Зільберварг І. Р., Іслямова Е. А. [13] вивчали асортимент рослин, що зростають на території Нижньогірської центральної районної лікарні, її розташування – степова зона Криму. Автори визначили видовий склад досліджуваної рослинності, вказали її життєві форми. Викликає зацікавленість аналіз результатів, оформлений у вигляді таблиці, де наведено розподіл чагарників та дерев на три групи.

Перша група охоплює види, що входять до зелених насаджень вказаної лікарні. Серед них: *Ulmus glabra*, *Gleditsia triacanthos*, *Populus italica*, *Pinus nigra*, *Juglans regia*, *Tilia cordata*, *Populus alba*, *Acer campestre*, *Fraxinus ornus*, *Acer platanoides*, *Prunus cerasifera*, *Platyclusus orientalis 'Franco'*, *Robinia pseudoacacia*, *Betula verrucosa*, *Prunus avium*, *Salix alba*, *Spiraea x vanhouttei*, *Syringa vulgaris*, *Buxus sempervirens.*, *Ligustrum vulgare*, *Rosa canina* [13, с. 17]. З перерахованих видів – п'ять останніх відносяться до чагарників, три з них є гарноквітучими.

Друга група включає два види, тополю білу і тополю італійську, вони зростають на території медустанови, проте, автори виокремили їх до переліку небажаних рослин для озеленення лікарень.

Третя група представлена деревними породами, що пропонують фахівці для створення оновлених насаджень досліджуваної території, а саме: *Chaenomeles japonica*, *Spiraea japonica*, *Juniperus sabina*, *Tilia cordata*, *Styphnolobium japonicum*, *Fraxinus excelsior*, *Mahonia aquifolium*, *Parthenocissus quinquefolia*, *Crataegus oxyacantha*, *Thuja occidentalis*, *Forsythia × intermedia*, *Hibiscus syriacus*. [13, с. 17]. Зокрема, обґрунтовано їх вибір щодо магонії падуболистої, акцентовано увагу на її декоративності.

Треба ще зазначити, що за твердженням авторів, використання плодів форм необхідно скоротити в озелененні вказаного медичного закладу, що обумовлено їх недовговічністю та потребою у більш ретельному догляді.

Дніпровські дослідниці В. М. Ловинська, І. А. Зайцева, С. А. Ситнік, О.О. Вербицька, Т. С. Цимбал [24] проаналізували асортимент рослин лікарні залізничників, але у м. Запоріжжя. Ними визначено наступні види рослин, що трапляються на вищезгаданій території береза повисла, тополя біла, вишня звичайна, яблуня лісова, в'яз шорсткий, слива Піссарді, айлант найвищий, ялина сиза, шовковиця біла, горіх волоський, спірея японська. Як бачимо, з 11 видів, плоді дерева представлені 5 видами, що зустрічаються поодинокі, за виключенням яблуні лісової (налічили 2 екземпляри). Найчисельнішим видом є тополя біла серед дерев, найбільше чагарників, що представлені таволгою японською (дванадцять шт.).

Завдяки авторкам з'ясовано, що асортимент дендрофлори запорізької лікарні залізничників невеликий, тому визначено необхідність модернізації зелених насаджень. Також дослідниці в своїй публікації [24] надали перелік рослин, що обрано для висаджування. Він складається з дерев, чагарників та квіткових видів.

До перших відносяться: *Tilia cordata*, *Populus bolleana.*, *Prunus padus*, *Acer platanoides «Globosum»*, *Sorbus aucuparia*, *Sorbus intermedia*.

Другі представлені такими видами: *Syringa vulgaris*, *Platycladus orientalis*, *Syringa vulgaris «Alba»*, *Juniperus communis «Green Carpet»*, *Juniperus conferta «Schlager»*, *Buxus sempervirens*, *Berberis thunbergii «Green Carpet»*, *Sophora japonica*, *Ligustrum vulgare*.

Деревно-чагарникову рослинність обрано з урахуванням їх санітарно – гігієнічних властивостей та декоративних особливостей, таких як: гарні квітки, яскраві плоди, сформовані шаровидні крони. Тобто застосовано такий підхід, що і в публікації полтавських вчених [8]. Останні, як і дніпровські

фахівчині, дотримуються вимог під час добору асортименту рослин, що висуваються до озеленення закладів медичного профілю.

Г. В. Самчуком [33] запропоновано для озеленення території центральної дитячої міської лікарні (м. Житомир) висадити алеї з липи серцелистої, сформувати групи, до складу яких входять дерева та чагарники з вираженими фітонцидними властивостями. Серед них: ялина звичайна, сосни звичайна та веймутова, ялівців різних видів та сортів, черемха пізня. Саме фітонцидні властивості, на нашу думку, і стали пріоритетними щодо вибору висвітленого асортименту.

Н. П. Герасько [4] висвітлено проблеми озеленення районної лікарні міста Жашків Черкаської області. Проте, дослідник не вказує безпосередньо деревні та чагарникові породи, що необхідні для створення зелених насаджень, а акцентує увагу на квітковому оформленні медичної установи. Його вибір – різні види роду Хости, автором наведено перелік латинською назвою. А ще дослідник охарактеризував вказані види за різними ознаками, щоб показати їх доцільність використання на досліджуваній території.

Ми поділяємо думку Н. П. Герасько [4], адже хости є невибагливими, досить декоративними, завдяки різному забарвленню листків (від жовто-зелених до темно-зелених, пістрявих та сизого відтінку) багаторічниками із білими чи бузковими квітками, а також тіньовитривалими.

С. О. Потоцька [37] вивчала чернігівську дендрофлору, представлену зеленими об'єктами різного користування, не залишилися поза увагою й медичні заклади. Авторкою представлено так би мовити умовний «рейтинг» лікарень за різноманіттям видового складу зелених насаджень, охарактеризовано першу та другу позицію. Наведено кількісний склад деревно-чагарникової рослинності, але види не названо. Єдине, що уточнено дослідницею, так це властивості переважаючих деревних порід, завдяки яким і створено зелені насадження медичних закладів обласного центра, а саме: декоративні, поглинаючі, санітарно-гігієнічні. З вічнозелених рослин

найчастіше зустрічаються *Thuja occidentalis*, *Picea abies* та *Juniperus communis* [37, с. 69].

Матковська С. І. та Шимко В. С. [26] долучилися до інвентаризації зелених насаджень санаторію, що має профіль відновного лікування військових. Його розташування: смт. Ворзель Києво-Святошинського району, Київська область. За даними обстеження зафіксовано листяні та голонасінні породи: дуб звичайний, сосна звичайна, береза повисла, ялина звичайна, клен гостролистий, клен ясенелистий, клен канадський, каштан кінський, туя західна, горобина звичайна, ясен звичайний, тополя. Серед плодкових вказано черешню, яблуню, вишні. Чагарникова рослинність представлена бузиною чорною, крушиною запашною, спіреями (в тому числі Ван-Гутта), пухироплідником сніжним, кизильником, ялівцями, бузком східним, чубушником, магонією падуболистою. [26, с. 25]. Варто відмітити, що авторами вказано не всі види рослин, а зазначено подекуди лише назви родів.

Загалом можна зробити висновок, що вітчизняні дослідники та дослідниці не залишаються осторонь проблем зелених насаджень, розташованих на територіях різних медичних закладів. Аналіз тринадцяти публікацій із озвученої тематики показав нагальність таких досліджень. Авторами представлено інформацію щодо видового складу наявної дендрофлори, надано пропозиції стосовно її розширення, вказано пріоритети для визначення асортименту рослин. В зв'язку з цим, ми вважаємо, що дослідження життєвого стану та видового різноманіття деревно-чагарникової рослинності Дніпровської клінічної лікарні акціонерного товариства (АТ) "Українська залізниця" (Укрзалізниця) є актуальними в умовах сьогодення. А їх результати сприятимуть оптимізації зелених насаджень даної лікувальної установи.

2. Умови проведення досліджень

2.1. Організаційно-господарські умови лікарні АТ «Укрзалізниця»

Дніпровська клінічна лікарня на залізничному транспорті філії «Центр охорони здоров'я» АТ «Укрзалізниця» знаходиться в західній частині Дніпра за адресою: Чечелівський (колишній Красногвардійський) район, вул. Кедріна, 55 (рис. 2.1). Це правобережна частина міста. Територія лікарні обмежена такими вулицями як: Театральна, Макарова та Павла Чубинського. Остання лежить паралельно Криворізькій магістралі, де розташовані будівлі Південного машинобудівного заводу. Найбільш інтенсивним рухом автотранспорту, в тому числі вантажних машин та міських автобусів для перевезення громадян, характеризується вулиця Макарова. Зокрема, на рис. 2.1 відмічено зупинки міського транспорту синіми позначками.

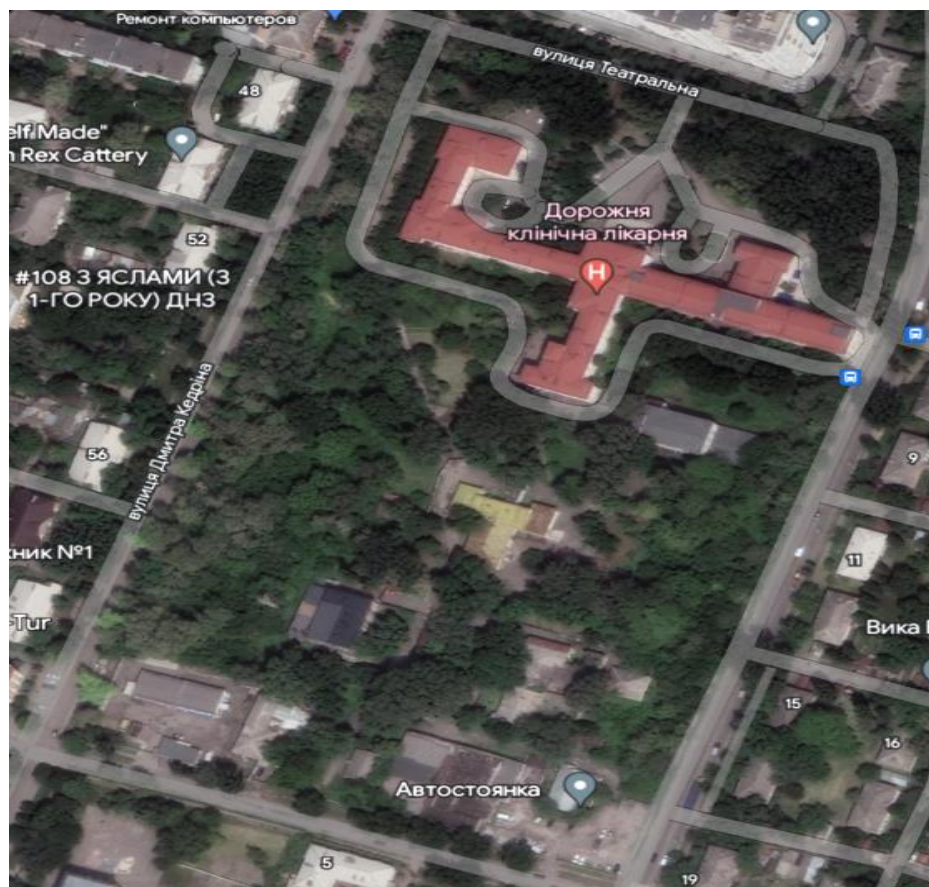

Рис. 2.1. Розташування клінічної лікарні АТ «Укрзалізниця»

Головна лікарня на Катеринівській залізниці для надання допомоги залізничникам була відкрита в 1883 р. у м. Катеринославі (Дніпро), використали приміщення колишніх холерних бараків поблизу вокзалу на розі Катеринівського проспекту і Озерної площі на тридцять ліжок для лікування інфекційних, терапевтичних та хірургічних хворих. В 1936 р. за містом, на теренах мальовничого монастирського парку було розпочато будівництво нової лікарні. Її відкриття відбулося після відновлення приміщення в 1948 р. по вулиці Кедріна.

Наразі в лікарні працює вісімнадцять спеціалізованих стаціонарних відділень. Також відкрито поліклініку з обслуговуванням дітей і багато служб параклінічного спрямування. До господарсько-побутового комплексу входять: пральня (забезпечена відповідним обладнанням), гараж, котельня, харчоблок [9], деякі споруди потребують капітального ремонту.

За даними головного інженера вказаної установи, зеленими насадженнями охоплено територію площею 3,15 га (31494,3 м²).

Рис. 2.2. Зелені насадження біля прийомного відділення

Асортимент деревно-чагарникової рослинності дещо відрізняється за місцем розташування: біля основного корпусу лікарні, дитячої поліклініки

спостерігається різноманітніший видовий склад порівняно зі господарськими та складськими приміщеннями.

Частина насаджень перебуває в занедбаному та захаращеному стані, є відмираючі та пошкоджені гілки, всохлі дерева. Хоча, треба зауважити, що працівники господарського відділу намагаються підтримувати ділянки біля корпусів в належному стані та поступово вирішують проблеми на решті території. Єдине, що скошування молодої порослі дерев та чагарників призводить до її масового відростання і може пошкодити взуття чи призвести до падіння. Варто відмітити, що наприкінці травня через негоду (сильна злива з градом, вітер) відбулося додаткове пошкодження дерев, їх почали відразу ліквідувати: спільно зламани гілки перед вікнами, аварійні особини видалено та вивезено.

Загалом зафіксовано велику кількість самосіву за складськими будівлями таких деревно-чагарникових порід як: клен гостролистий, клен ясенелистий, ясен ланцетолистий, робінія псевдоакація, шовковиця біла, черемха звичайна.

2.2. Аналіз кліматичних та погодних умов м. Дніпро

Кліматичні умови різних областей України неоднакові, тому виділено на її території чотири зони. Кожна зона має свої властивості, що впливають на зростання деревно-чагарникової рослинності.

Дніпропетровщина знаходиться в степовій зоні, довжина безморозного періоду становить 165–185 днів. Суми активних та ефективних температур для вказаної області мають такі показники: 2800–3500 °С та 1100–1400 °С відповідно.

За інформацією Дніпропетровського регіонального центру з гідрометеорології зимова пора 2022–23 рр. на Дніпропетровщині характеризувалась майже безсніжним періодом. Найхолоднішими визначено ночі, коли температура знижувалась до мінусових показників зі значеннями в

межах від 11 до 17⁰С морозу. Вони притаманні певним періодам (з 6 по 12 число) в січні та лютому.

Найтепліший період року з високим температурним фоном припадає на липень, останніми роками в зв'язку зі зміною клімату спекотним видаються і окремі декади серпня. Середня місячна температура повітря в степових районах 22–24⁰С. Рекордні показники абсолютних максимумів температур на досліджуваній території можуть досягати 40–42⁰С, особливо негативний вплив спеки відчувається в місті поблизу асфальтованих доріг [45].

Атмосферна та ґрунтова посухи, що мають місце в Степу, негативно позначаються на деревних породах і їх розвитку, порушують процеси фотосинтезу та енергетичного обміну рослин, затримують цвітіння, можуть викликати передчасне пожовтіння листя тощо.

Для клімату м. Дніпро і області також притаманні такі явища як відлиги, вітри в морозні дні, суховії, пилові бурі. «У степовій зоні тривалість бур може становити понад 10 годин» – повідомляє інформаційне агентство УНІАН [10].

Особливу небезпеку несуть, суховії, що виникають як результат поєднання сильних вітрів з настанням спекотних періодів, обумовлених підвищеною температурою і низьким рівнем вологості повітря. Раптові суховії завдають суттєвої шкоди кущам та плодовим деревним видам: страждають гілки через усихання верхівок, в'януть квітки, можуть обсіпатися плоди і, як наслідок, це позначається на кількості врожаю [1].

Зокрема, чутливість листків дерев, що зростають у придорожніх насадженнях, до негативного впливу сухого гарячого повітря, залежно від місяця літньої пори, висвітлено В. П. Бессоновою та О. А. Пономарьовою. Дослідницями м. Дніпро з'ясовано, що найсуттєвіше пошкодження листків відбувається в червневий період. В кінці серпня, за їх даними, негативна дія вказаних кліматичних факторів зведена до мінімуму і листові пластинки обраних порід є найменш чутливими [1, с. 81]. Перелік досліджуваних видів

рослин також є в публікації. Отже, науковці зацікавлені в дослідженні проблемних моментів і вносять рекомендації відповідно до викликів, пов'язаних із зміною клімату в нашому регіоні.

Багаторічними дослідженнями засвідчено, що опади на території різних зон, областей і, навіть, в межах одного населеного пункту відрізняються нерівномірним розподілом як за роками, так і за окремими місяцями [45].

Велика кількість води, що фіксується за рахунок опадів у вигляді снігу та дощу, не завжди та не в повному обсязі поглинається ґрунтом, частина може випаровуватися, інша – стікати до ярів, балок і річок. Надходження вологи до ґрунту залежить від інтенсивності дощів. Наприклад, інтенсивність опадів з показником 5мм поглинається ґрунтом повністю, а інтенсивність понад 20 мм відповідно лише на 30% [45].

Для нашого міста і Дніпропетровщини загалом характерні опади у вигляді короткочасних злив у літній період, їх кількість може коливатися від 400 до 490 мм, варіювати за місяцями і показниками залежно від північної чи південної частини області.

2.3. Характеристика ґрунтів м. Дніпро

За твердженням П. І. Лазаренко [25, с. 70], на території Дніпропетровської області формуються чорноземи звичайні мало гумусні зі середньою потужністю гумусного профілю 75 (відзначається також варіювання від 60 до 90) см, в тому числі фіксується гумусний горизонт 40 см, можливі коливання в межах 35-45 см та середнім вмістом гумусу 4,4%.

У м. Дніпро та Дніпровському районі в основному поширені середньо-суглинкові різновиди чорнозему звичайного.

Варіювання властивостей чорноземів пов'язане з їх гранулометричним складом: на легких суглинкових та середньо суглинкових ґрунтоутворюючих породах формуються потужніші, але менш гумусні чорноземи, на важко суглиннистих та легко суглиннистих – більш гумусні, проте, менш потужні.

Запаси гумусу є комплексним та найбільш інтегральним показником потенційної родючості чорноземів. Його частка виражена тоннами на гектар і розраховується щодо кожного генетичного горизонту окремо і сумарно стосовно всього гумусного профілю загалом. Гумус за походженням характеризують як біогенну речовину, що сформувалась завдяки відмерлим решткам рослинного та тваринного походження і має в своєму складі необхідний комплекс речовин для життєздатності біоценозів. В гумусі акумульована велика кількість енергії, завдяки якій відбуваються масштабні біологічні, хімічні та фізико-хімічні процеси, що підтримують стійкість екосистеми та її спротив проти дії обмежуючих факторів середовища. Запаси гумусу впливають на зростання та життєвий стан деревно-чагарникових рослин.

Найвищим ступенем забезпечення поживними речовинами в степовій зоні характеризуються чорноземи звичайні середньо гумусні середньо потужні легко-глинисті та чорноземи звичайні мало гумусні потужні важко глинисті [25, с. 65].

На підставі детального аналізу генетико-морфологічних параметрів чотирьох генетичних груп чорноземів (чорноземів звичайних потужних, середньо потужних, малопотужних і чорноземів південних) П. І. Лазаренком встановлено певну залежність. Зокрема, за даними автора [25, с. 83], потужність гумусованого профілю ґрунту залежить від умов волого забезпечення: чим більше випадає опадів і нижче температура повітря, тим потужніше формується ґрунтовий профіль і фіксується більший вміст гумусу. За вищої температури і недостатньої кількості опадів спостерігається протилежна «картина».

Великі міста України, в тому числі і Дніпро, характеризується ґрунтами, що зазнали антропогенного впливу людини. Проблематикою ґрунтів міських територій займалась низка вітчизняних дослідників. Серед них: Н. Ю. Зелінська В. І. [12]; І. М. Волошин [2]; П. Кучерявий [23]; І. І. Сараненко, Н. М. Цветкова, А. О. Дубина [34]; Л. А. Носова і В. В. Фундова

[28]; В. І. Тригуб, С. В. Бочевар А. М. Купчик [42]. Останніми трьома авторами розглянуто поняття міського ґрунту, наведено класифікацію міських ґрунтів, що формувались в процесі розвитку і становлення міст. До цієї класифікації віднесено чотири типи: природні непорушені ґрунти міст, культуроземи, урбаноземи, індустріоземи. Зазначимо, що дві останні категорії утворилися завдяки діяльності людини.

Зокрема, одесити В. І. Тригуб і співавтори [42, с. 99], урбаноземами називають ті ґрунти, де втрачено генетичні ґрунтові горизонти, а індустріоземи розглядають як ділянки промислових зон, забруднені різного виду полютантами. Ними відмічено, що ґрунти в зоні одночасного впливу викидів промислових об'єктів та транспортних засобів є небезпечними для онтогенезу рослин.

С. П. Позняком, О. Г. Телегузом введено загальне поняття антропогенних ґрунтів і надано детальну їх характеристику в своїй роботі [36]. Також автори знайомлять нас із зарубіжним аналогом цього терміну – «антросолі» [36, с. 47]. Звісно зміст цих понять один: перетворення ґрунтів під впливом антропогенного навантаження, що проявляється в появі нових генетичних ґрунтових профілів чи горизонтів.

На відміну від одеських авторів [42], С. П. Позняк, О. Г. Телегуз наводять дещо іншу класифікацію міських ґрунтів, що охоплені наступними групами: природними ґрунтами з урбогенними ознаками; урбоґрунтами, ґрунтами глибоко перетвореними, ембріоземами, техноземами, екраноземами [36, с. 57].

Деякі фахівці міські ґрунти розглядають загалом як урбаноземи, а їх відмінність визначають залежно від характеру формування (наприклад, насипні чи змішані), ступеня порушення профілю, кількості та складу домішок (частки бетону, скла тощо).

І. І. Сараненко, Н. М. Цветковою, А. О. Дубиною [34] охарактеризовано і вказано підтипи міських ґрунтів північної техзони Кременчука Полтавської області. В своїх дослідженнях вони

використовували не лише адаптовану класифікацію А. П. Травлєєва до умов українського Степу, а також інші методики стосовно вказаної тематики. Зроблено висновок щодо складу та властивостей ґрунту обстеженої території, відмічено його зміни через ущільнення, зниження вмісту гумусу, забруднення шкідливими речовинами, насипні шари.

Носовою Л. А., Фундовою В. В. [28] досліджено склад ґрунтів правобережної частини міста Дніпро та відмічено, що природний ґрунтовий покрив більшості з них знищено (за виключенням лісопарків). Дослідницями зроблено невтішний висновок: токсичні солі на ділянках, що вивчались, присутні повсюдно. Одна з причин такої ситуації – вирішення проблем зі слизькими дорогами та тротуарами взимку завдяки посипанню їх хлористим натрієм. Авторками з'ясовано, що ґрунтовий шар обстежуваної території є слабо засоленим та середньо засоленим. В зв'язку з цим, рекомендовано під час створення зелених насаджень на території обласного центра враховувати вміст розчинених солей в ґрунтах [28, с. 124].

Доречно акцентувати увагу на наступному: фахівчинями Л. А. Носовою та В. В. Фундовою вказано перелік легкокорозчинених солей, що викликають пригнічення та призводять до загибелі рослин. На нашу думку, наведені пропозиції та зауваження є корисними для спеціалістів садово-паркового господарства.

3. Експериментальна частина

3.1. Загальна характеристика об'єктів дослідження

Об'єктами дослідження слугували деревно-чагарникові рослини, що входять до складу насаджень клінічної лікарні АТ «Укрзалізниця». Результати обстеження показали, що озеленення медичної установи представлено рядовими посадками, подекуди є групи дерев, але, зазвичай вони створені не цілеспрямовано, а хаотично.

До переліку досліджуваних видів, що представлені різними життєвими формами (дерева, чагарники, ліани), включено: абрикос звичайний (*Armeniaca vulgaris*), айлант найвищий (*Ailanthus altissima*), березу повислу (*Betula pendula*), бузину чорну (*Sambucus nigra*), бузок звичайний (*Syringa vulgaris*), вербу вавилонську (*Salix babilonica*), вишню звичайну (*Cerasus vulgaris*), вишню пташину або черешню (*Cerasus avium*), в'яз низький (*Ulmus pumila*), гіркокаштан звичайний (*Aesculus hippocastanum*), горіх грецький (*Juglans regia*), горобину звичайну (*Sorbus aucuparia*), горобину проміжну (*Sorbus intermedia*), грушу звичайну (*Pyrus communis*), дейцію шорстку (*Deutzia scabra*), дикий виноград п'ятилисточковий (*Parthenocissus quinquefolia*), виноград дівочий тризагострений (*Parthenocissus tricuspidata* 'Veitchii'), бірючину звичайну (*Ligustrum vulgare*); жимолость татарську (*Lonicera tatarica*), катальпу бігніонієвидну (*Catalpa bignonioides*), клен гостролистий (*Acer ptatanoides*), клен несправжньо-платановий (*Acer pseudoplatanus*), клен ясенелистий (*Acer negundo*), малину звичайну (*Rubus idaeus*), липу серцелисту (*Tilia cordata*), липу європейську (*Tilia europaea*), робінію псевдоакацію (*Robinia pseudoacacia*), сливу домашню (*Prunus domestica*), сосну звичайну (*Pinus sylvestris*), спірею Вангутта (*Spiraea Vanhouttei*), тополю китайську (*Populus simonii*), тополю чорну (*Populus nigra*), тую західну (*Thuja occidentalis*), черемху звичайну (*Padus racemosa*), чубушник вінцевий (*Philadelphus coronarius*), шипшину собачу (*Rosa canina*), шовковицю білу (*Morus alba*), форзицію європейську (*Forsythia europaea*),

яблуню домашню (*Malus domestica*), ялину європейську (*Picea abies*), ялину колючу (*Picea pungens Engelm*), ялину колючу форму сизу (*Picea pungens Engelm. Glauca*), ясен ланцетолистий (*Fraxinus lanceolata*), ясен пухнастий (*Fraxinus pennsylvanica*), ялівець козацький (*Juniperus sabina*).

3.2. Методика проведення роботи та обліків

Ключовим процесом досліджень на території медичної установи АТ «Укрзалізниця» були маршрутні обстеження, під час яких рахували кількість деревно-чагарникової рослинності за її видовим складом та визначали життєвий стан.

Для ідентифікації рослин користувалися відповідними джерелами літератури [11, 18, 41].

Життєздатність рослин оцінювали, спираючись на методику Мозолевської, яка розробила шість відповідних категорій життєвого стану рослин. Звертали увагу на пошкодження стовбура, гілок, листя, всохлі екземпляри.

Заміри діаметрів стовбурів дерев проводили згідно усталеної методики за допомогою мірної вилки на рівні 1,3 м від поверхні землі, враховуючи місцезнаходження кореневої шийки дерева. Також визначали висоту деревно-чагарникової рослинності, що вивчалася.

Дані досліджень (вони стосуються кожної зростаючої рослини) представлені у вигляді інвентаризаційної відомості, розміщеної у додатку А (фрагмент). Для її оформлення використовували положення «Інструкції з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та інших населених пунктах України» [16], що зазнала змін згідно Наказу Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України № 8 від 16.01.2007 р.

Результати досліджень опрацьовано за допомогою програмного забезпечення Microsoft Word та Microsoft Excel, розробленого для персональних комп'ютерів.

3.3. Результати проведеної роботи та їх аналіз

Під час обстежень зеленої території лікарні з'ясовано, що її дендрофлора представлена такими родинами та родами листяних порід як: Адоксові (*Adoxaceae*) – бузина (*Sambucus*), жимолость (*Lonicera*); Березові (*Betulaceae*) – береза (*Betula*); Бігنونієві (*Bignoniaceae*) – катальпа (*Catalpa*), Виноградові (*Vitaceae*) – дівочий виноград (*Parthenocissus*); Бобові (*Fabaceae*) – робінія (*Robinia*); Вербові (*Salicaceae*) – верба (*Salix*), тополя (*Populus*); В'язові (*Ulmaceae*) – в'яз (*Ulmus*); Гіркокаштанові (*Hippocastanaceae*) – гіркокаштан (*Aesculus*); Горіхові (*Juglandaceae*) – горіх (*Juglans*); Гортензієві (*Hydrangeaceae*) – дейція (*Deutzia*), чубушник (*Philadelphus*); Мальвові (*Malvaceae*) – липа (*Tilia*); Маслинові (*Oleaceae*) – бірючина (*Ligustrum*), бузок (*Syringa*), форзиція (*Forsythia*), ясен (*Fraxinus*); Розові (*Rosaceae*) – вишня (*Cerasus*), абрикос (*Prunus*), горобина (*Sorbus*), груша (*Pyrus*), малина (*Rubus*), слива (*Prunus*), спірея (*Spirea*), черемха (*Padus*), шипшина (*Rosa*), яблуня (*Malus*), Сапіндові (*Sapindaceae*) – клен (*Acer*); Симарубові (*Simaroubaceae*) – айлант (*Ailanthus*), Тутові (*Moraceae*) – шовковиця (*Morus*).

Серед хвойних екземплярів визначено чотири роди, що належать до двох родин. Ліани представлені однією родиною, одним родом та двома видами (табл 3.1). Доречно зауважити, що виноград дівочий тризагострений прикрашає фасад прийомного відділення (рис. 2.2), інший вид росте хаотично, облітаючи подекуди дерева і паркан.

Аналіз результатів обстежень показав, що на території лікарні зростає 44 види рослин, що належать до 35 родів та об'єднані 18 родинами. Найчисельнішою за кількістю родів (9 шт.) та видів (11 шт.) виявилася родина Розові, (табл. 3.1), чотири роди зафіксовано з родини Маслинові, три – з родини Сапіндові. Всього обстежено 768 рослин.

Гарноквітучі дерева представлені 2 видами: гіркокаштаном звичайним та катальпою бігنونієвидною. За декоративними ознаками виділено горобину проміжну (15 шт.) за рахунок дрібних білих квіток, зібраних у

щитоподібні суцвіття, сизо-зеленого листя та яскраво-червоних плодів.

Видове різноманіття чагарників таке: бузина чорна, бузок звичайний, бірючина звичайна, дейція шорстка, жимолость татарська, малина звичайна, спірея Вангутта, чубушник вінцевий, шипшина собача, форзиція європейська, ялівець козацький.

Таблиця 3.1

Таксономічний склад досліджуваної деревно-чагарникової рослинності

№	Родина	Рід	Вид	Загальна кількість видів, шт.	Кількість , %
Листяні породи					
1.	Адоксові (<i>Adoxaceae</i>)	Бузина (<i>Sambucus</i>)	Бузина чорна (<i>Sambucus nigra</i>)	3	0,4
		Жимолость (<i>Lonicera</i>)	Жимолость татарська (<i>Lonicera tatarica</i>)	2	0,3
2.	Березові (<i>Betulaceae</i>)	Береза (<i>Betula</i>)	Береза повисла (<i>Betula pendula</i>)	26	3,4
3.	Бігنونієві (<i>Bignoniaceae</i>)	Катальпа (<i>Catalpa</i>)	Катальпа бігنونієвидна (<i>Catalpa bignonioides</i>)	3	0,4
4.	Бобові (<i>Fabaceae</i>)	Робінія (<i>Robinia</i>)	Робінія псевдоакація (<i>Robinia pseudoacacia</i> L.)	87	11,3
5.	Вербові (<i>Salicaceae</i>)	Верба (<i>Salix</i>)	Верба вавілонська (<i>Salix babilonica</i>)	3	0,4
		Тополя (<i>Populus</i>)	Тополя китайська (<i>Populus simonii</i>)	7	0,9
			Тополя чорна (<i>Populus nigra</i> L.)	22	2,8
6.	В'язові (<i>Ulmaceae</i>)	В'яз (<i>Ulmus</i>)	В'яз низький (<i>Ulmus pumila</i>)	36	4,7
7.	Гіркокаштанові (<i>Hippocastanaceae</i>)	Гіркокаштан (<i>Aesculus</i>)	Гіркокаштан звичайний (<i>Aesculus hippocastanum</i>)	4	0,5
8.	Горіхові (<i>Juglandaceae</i>)	Горіх (<i>Juglans</i>)	Горіх грецький (<i>Juglans regia</i>)	24	3,1
9.	Гортензієві (<i>Hydrangeaceae</i>)	Дейція (<i>Deutzia</i>)	Дейція шорстка (<i>Deutzia scabra</i>)	1	0,1
		Чубушник (<i>Philadelphus</i>)	Чубушник вінцевий (<i>Philadelphus coronarius</i>)	25	3,3
10	Мальвові (<i>Malvaceae</i>)	Липа (<i>Tilia</i>)	Липа серцелиста (<i>Tilia cordata</i>)	9	1,2
			Липа європейська (<i>Tilia europaea</i>)	11	1,4

№	Родина	Рід	Вид	Загальна кількість видів, шт.	Кількість , %
11	Маслинові (<i>Oleaceae</i>)	Бірючина (<i>Ligustrum</i>)	Бірючина звичайна (<i>Ligustrum vulgare</i>)	53	6,9
		Бузок (<i>Syringa</i>)	Бузок звичайний (<i>Syringa vulgaris</i>)	7	0,9
		Форзиція (<i>Forsythia</i>)	Форзиція європейська (<i>Forsythia europaea</i>)	2	0,3
		Ясен (<i>Fraxinus</i>)	Ясен ланцетолистий (<i>Fraxinus lanceolata</i>)	42	5,5
			Ясен пухнастий (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>)	4	0,5
12	Сапіндові (<i>Sapindaceae</i>)	Клен (<i>Acer</i>)	Клен гостролистий (<i>Acer ptatanoides</i>)	23	3,0
			Клен несправжньо-платановий (<i>Acer pseudoplatanus</i>)	8	1,0
			Клен ясенелистий (<i>Acer negundo</i>)	60	7,8
13	Симарубові (<i>Simaroubaceae</i>)	Айлант <i>Ailanthus</i>	Айлант найвищий (<i>Ailanthus altissima</i>)	4	0,5
14	Тутові (<i>Moraceae</i>)	Шовковиця (<i>Morus</i>)	Шовковиця біла (<i>Morus alba L.</i>)	35	4,6
15	Розові (<i>Rosaceae</i>)	Абрикос (<i>Armeniaca</i>)	Абрикос звичайний (<i>Armeniaca vulgaris</i>)	3	0,4
		Вишня (<i>Cerasus</i>)	Вишня звичайна (<i>Cerasus vulgaris</i>)	6	0,8
			Вишня пташина (<i>Cerasus avium</i>)	1	0,1
		Горобина (<i>Sorbus</i>)	Горобина звичайна (<i>Sorbus aucuparia</i>)	20	2,6
			Горобина проміжна (<i>Sorbus intermedia</i>),	15	1,9
		Груша (<i>Pyrus</i>)	Груша звичайна (<i>Pyrus communis</i>)	2	0,3
		Слива (<i>Prunus</i>)	Слива домашня (<i>Prunus domestica</i>)	2	0,3
		Малина (<i>Rubus</i>)	Малина звичайна (<i>Rubus idaeus L.</i>)	6	0,8
		Спірея (<i>Spiraea</i>)	Спірея Вангутта (<i>Spiraea vanhouttei (Briot) Zabel</i>)	5	0,6
		Черемха (<i>Padus</i>)	Черемха звичайна (<i>Padus racemosa</i>)	2	0,3
		Шипшина (<i>Rosa</i>)	Шипшина собача (<i>Rosa canina</i>)	2	0,3

		Яблуня (<i>Malus</i>)	Яблуня домашня (<i>Malus domestica</i>)	2	0,3
Хвойні породи					
16	Соснові (<i>Pinaceae</i>)	Сосна (<i>Pinus</i>)	Сосна звичайна (<i>Pinus sylvestris</i>)	4	0,5
		Ялина (<i>Picea</i>)	Ялина європейська (<i>Picea abies</i>)	5	0,6
			Ялина колюча (<i>Picea pungens Engelm</i>)	2	0,3
17	Кипарисові (<i>Cupressaceae</i>)	Туя (<i>Thuja</i>)	Туя західна (<i>Thuja occidentalis</i>)	157	20,4
		Ялівець (<i>Juniperus</i>)	Ялівець козацький (<i>Juniperus sabina L.</i>)	8	1
Ліани					
18	Виноградові (<i>Vitaceae</i>)	Виноград дівочий (<i>Parthenocissus</i>)	Виноград дівочий п'ятилисточковий (<i>Parthenocissus quinquefolia</i>)	22	2,9
			Виноград дівочий тризагострений (<i>Parthenocissus tricuspidata</i> 'Veitchii')	3	0,4

Серед гарноквітучих чагарників білим цвітінням вирізняються дейція шорстка (рис. 3.1, фото праворуч), спірея Вангутта, чубушник вінцевий; жовтим – форзиція європейська, світло-ліловим – бузок звичайний.

Рис. 3.1. Гарноквітучі чагарники на досліджуваній території

Нами з'ясовано, що бірючина звичайна зростає в живоплотах, рядовій посадці і окремим екземплярами. Чубушник вінцевий чи жасмин садовий (25 шт.) представлений теж рядовою посадкою вздовж алеї, а бузок звичайний груповою біля господарських будівель. Дейцію шорстку зафіксовано в одиночному екземплярі, жимолость татарську та форзицію європейську представлена лише двома особинами. Малину звичайну висаджено, швидше за все, для особистих потреб, зростає в одному місці, поряд також виявлено плодові дерева: грушу звичайну, черешню, яблуню домашню. Ялівець козацький зростає лише біля лікувального корпусу, перед фасадом.

Багатьма екземплярами (табл. 3.1) репрезентовані наступні деревні породи: робінія псевдо акація (87 шт.), клен ясенелистий (60 шт.), ясен ланцетолистий (42 шт.), в'яз низький (36 шт.), шовковиця біла (35 шт.).

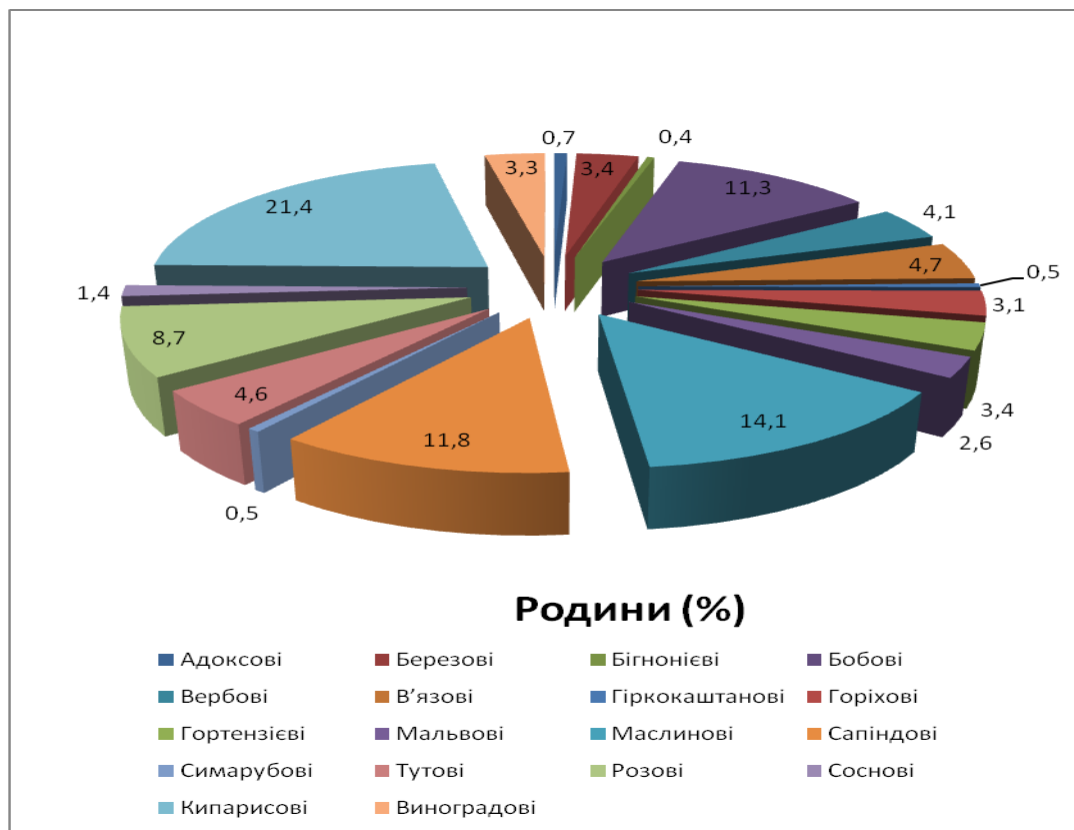

Рис. 3.2. Розподіл дендрофлори клінічної лікарні АТ «Укрзалізниця» за родинами (%) до загальної кількості екземплярів

Найчисельнішою родиною на території медичного закладу за кількісним складом визначено родину Кипарисові (21,4 %) з домінуючою

часткою туї західної – 157 екземплярів (рис. 3.2). На родину Маслинові припадає 14,1% від загальної кількості рослин, частка Сапіндових і Бобових майже однакова, відповідно 11,8 і 11,3 %. До родин, що характеризуються незначною кількістю рослин, відносяться: Бігнієві (0,4 %) і, Гіркокаштанові (0,5 %), Симарубові (0,5 %).

До інвазійних видів, що входять до складу зелених насаджень клінічної лікарні АТ «Укрзалізниця», віднесено: айлант найвищий, в'яз низький, клен ясенелистий, робінію псевдоакацію чи акацію білу. Ці деревні породи виокремлено Міністерством довкілля як чужорідні для відновлення лісів у нашій країні [39], вони здатні швидко відтворюватися самосівом і завдяки цьому неконтрольовано поширюються, витісняють аборигенні види з територій, де зростають. І хоча цей список стосується лісової рослинності, варто відмітити, що вказані нами види створюють чимало проблем і на території, що досліджувалася.

Рис. 3.3. Самосів *Robinia pseudoacacia* у зелених насадженнях клінічної лікарні АТ «Укрзалізниця»

Серед зелених насаджень цього медичного закладу виявлено багато екземплярів робінії псевдоакації різного віку, що розповсюдилась порослевим способом (рис. 3.3), з нею намагаються боротися працівники

господарського відділу, проте, результати. виглядають не досить привабливо.

Варто зазначити, що, окрім вказаного виду, зафіксовано порослеві особини шовковиці чорної, ясена ланцетолистого, усіх визначених видів кленів (табл. 3.1), в'яза низького, черемхи звичайної. Лише на одній, незначній, ділянці, між котельнею і парканом з боку вулиці Кедріна, останній вид відтворився 56 екземплярами, а самосів клена гостролистого представлений 72 особинами. Погіршує ситуацію періодичне скошування порослі, що сприяє ще більш активному її відростанню. Зокрема, на 1 м² вказаної території нарахували 89 шт. порослевих особин, що тільки почали з'являтися (станом на 03.05.23). На задній частині території та з боку вулиці Макарова є досить захаращені ділянки з відтвореною рослинністю самосівом, обстежувати їх було не досить безпечно.

Дніпропетровщина відноситься до зони Степу, тому основним лімітуючим чинником в умовах нашого міста та області є брак вологи. В зв'язку з цим, розподіл дендрофлори щодо потреби у зволоженні, залишається пріоритетним.

З огляду таблиці 3.2 можна зробити висновок, що зростаючі чагарники здебільшого відповідають умовам зростання, 69,2 % представлених видів (9 із 13) є ксеромезофітами та мезоксерофітами. Лєвова частка зелених насаджень цієї життєвої форми належить бирючині звичайній (6,9 % в загальному переліку, табл. 3.1), яка є аборигенною рослиною і пристосована до степової зони. Варто відмітити, алейні і рядові посадки чубушника та бирючини висаджені з боку вулиці Кедріна, є додатковим захистом від негативного впливу її проїжджої частини. Форзиція європейська, дейція шорстка та малина звичайна класифіковані, як мезофіти, представлені в незначній кількості. Останній вид взагалі розцінюється більше з господарської точки зору, аніж декоративної. Дейція шорстка витримує посуху, проте, не морозостійка. Це і є, на нашу думку, причиною того, що вона зростає в одиночному екземплярі. Адаже в радянські часи культивували в місті чубушник та дейцію. Зокрема, в ботанічному саду Дніпровського

національного університету імені Олеся Гончара була представлена ціла колекція цих рослин (80-і роки).

Таблиця 3.2

Географічне походження та відношення до вологи
досліджуваних видів чагарників та ліан

№п/п	Досліджуваний вид	Природний ареал	Відношення до вологи
Чагарники			
1	Бузина чорна	Україна, Кавказ, Крим	ксеромезофіт
2	Бузок звичайний	Албанія, Болгарія, Греція, Карпати	мезоксерофіт
3	Бирючина звичайна	Західна Україна, Крим	мезоксерофіт
4	Дейція шорстка	Китай, Японія	мезофіт
5	Жимолость татарська	Центральна Азія	ксеромезофіт
6	Малина звичайна	Греція	мезофіт
7	Спірея Вангутта	Гібрид, Японія, Китай	ксеромезофіт
8	Чубушник вінцевий	Середземномор'я, Кавказ	ксеромезофіт
9	Шипшина собача	Абориген	ксеромезофіт
10	Форзиція європейська	Албанія, Словаччина	мезофіт
11	Ялівець козацький	Гори Південної і Центральної Європи	мезоксерофіт
Ліани			
12	Виноград дівочий п'ятилисточковий	Північна Америка	мезофіт
13	Виноград дівочий тризагострений	Південний корейський півострів, Китай, Японія,	ксеромезофіт

Вказані ліани адаптувались до умов нашої зони (хоча за походженням є інтродуцентами), мають задовільний вигляд в тих місцях, де зростають.

Серед аборигенних деревних рослин виокремлено наступні: березу повислу, горобину звичайну, клен гостролистий, липи європейську та серцелисту, черемху звичайну, сосну звичайну та ялину колючу (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Географічне походження та відношення до вологи
досліджуваних видів дерев

№п/п	Досліджуваний вид	Природний ареал	Відношення до вологи
1	Абрикос звичайний	Китай, Середня Азія	ксерофіт
2	Айлант найвищий	Китай	ксерофіт
3	Береза повисла	Абориген	мезофіт
4	Верба вавилонська	Іран, Китай	мезофіт
5	Вишня звичайна	В дикому виді невідомо	мезофіт
6	Вишня пташина	Південна Європа	мезофіт
7	В'яз низький	Далекий Схід, Забайкалля	ксерофіт
8	Гірकोкаштан звичайний	Албанія, Греція, Болгарія	мезофіт
9	Горіх волоський	Центральна Азія	ксеромезофіт
10	Горобина звичайна	Абориген	ксеромезофіт
11	Горобина проміжна	Швеція, Норвегія, Данія, Прибалтика	мезофіт
12	Груша звичайна	Греція, Італія	ксеромезофіт
13	Катальпа бігніонієвидна	Північна Америка	мезофіт
14	Клен гостролистий	Абориген	мезофіт
15	Клен- явір	Південна, Середня Європа, Україна	ксеромезофіт
16	Клен ясенелистий	Північна Америка, Канада	ксеромезофіт
17	Липа серцелиста	Європа, абориген	ксеромезофіт
18	Липа європейська	Абориген	ксеромезофіт
19	Робінія псевдоакація	Північна Америка	ксерофіт
20	Слива домашня	Східний Кавказ, Балкани	ксеромезофіт
21	Сосна звичайна	Абориген	ксерофіт
22	Тополя китайська	Китай	ксеромезофіт
23	Тополя чорна	Середня і Півд. Європа, абориген	мезогірофіт
24	Черемха звичайна	Середня Азія, Кавказ, Україна	ксеромезофіт
25	Туя західна	Канада, Північна Америка	мезофіт
26	Шовковиця біла	Іран і Афганістан	мезофіт
27	Яблуня домашня	Кавказ, Середня Азія	мезофіт
28	Ялина європейська	Північна Європа, Карпати	мезофіт
29	Ялина колюча	Північна Америка	ксеромезофіт
30	Ясен ланцетолистий	Північна Америка	мезоксерофіт
31	Ясен пухнастий	Північна Америка	мезоксерофіт

Північно-американські інтродуценти (49,1 % від загальної кількості рослин) представлені такими видами як: катальпа бігنونієвидна, клен ясенелистий, робінія псевдоакація, туя західна, ялина колюча, ясени ланцетолистий та пухнастий. Загалом можна зробити висновок: в зелених насадженнях клінічної лікарні акціонерного товариства «Укрзалізниця» переважає завезена дендрофлора.

Варто зауважити, що на відміну від чагарників (табл. 3.3), серед деревних порід зустрічаються ксерофіти – абрикос звичайний, сосна звичайна, айлант найвищий, в'яз низький, робінія псевдоакація. Три останніх, як ми вже згадували, віднесено до інвазійних видів. Мезофіти представлені 13 видами, решта припадає на ксеромезофіти і мезоксерофіти (лише 2 види).

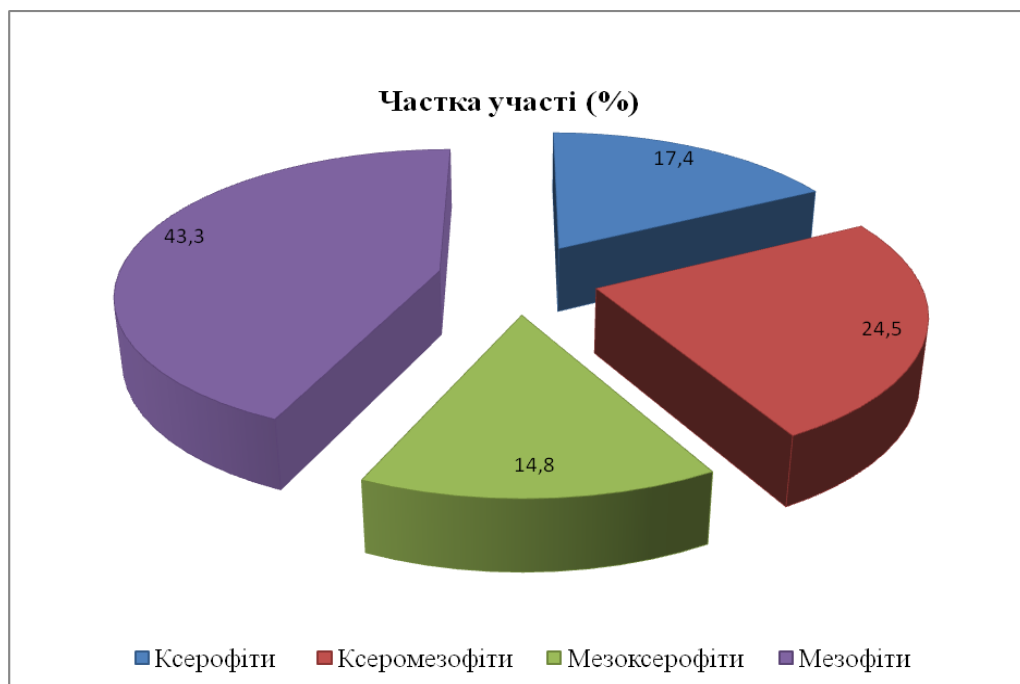

Рис. 3.4. Розподіл деревно-чагарникової рослинності за відношенням до вологи, % від загальної кількості екземплярів

Загалом серед деревно-чагарникової рослинності клінічної лікарні АТ «Укрзалізниця» за відношенням до вологи частка мезофітів складає 43,3 % від загальної кількості рослин в насадженнях, це також є найбільшим показником серед інших значень (рис. 3.4). Ксеромезофіти посіли друге місце

(24,5 %), третє – ксерофіти (17,4 %); решта представлена мезоксерофітами з показником участі 14,8 %.

До показників інвентаризації також входять висота рослин та діаметр стовбура. Найбільшу кількість дерев визначено із діаметром стовбура (рис. 3.5) в межах від 8,1 до 16 см. Їх частка складає 22,5 %; зокрема, домінує клен ясенелистий. Друге місце за 2 деревними групами, в яких діаметр стовбура коливається від 40,1 до 58 см (15,2 %) та від 24,1 до 32 см (15 %). Найпоширенішим з першої групи є ясен ланцетолистий, а в другій частіше за інших зустрічаються горіх волоський, береза повисла, робінія псевдоакація. Третє місце належить особинам із діаметром стовбура від 2,1 до 8 см, серед них найбільше клена ясенелистого та шовковиці білої.

Найтовстішими стовбурами (від 88,1 до 106 см) характеризується екземпляри тополі чорної, робінії псевдоакації, їх частка становить 3,6 %. Дерев з товщиною стовбура понад 100 см – 7 штук.

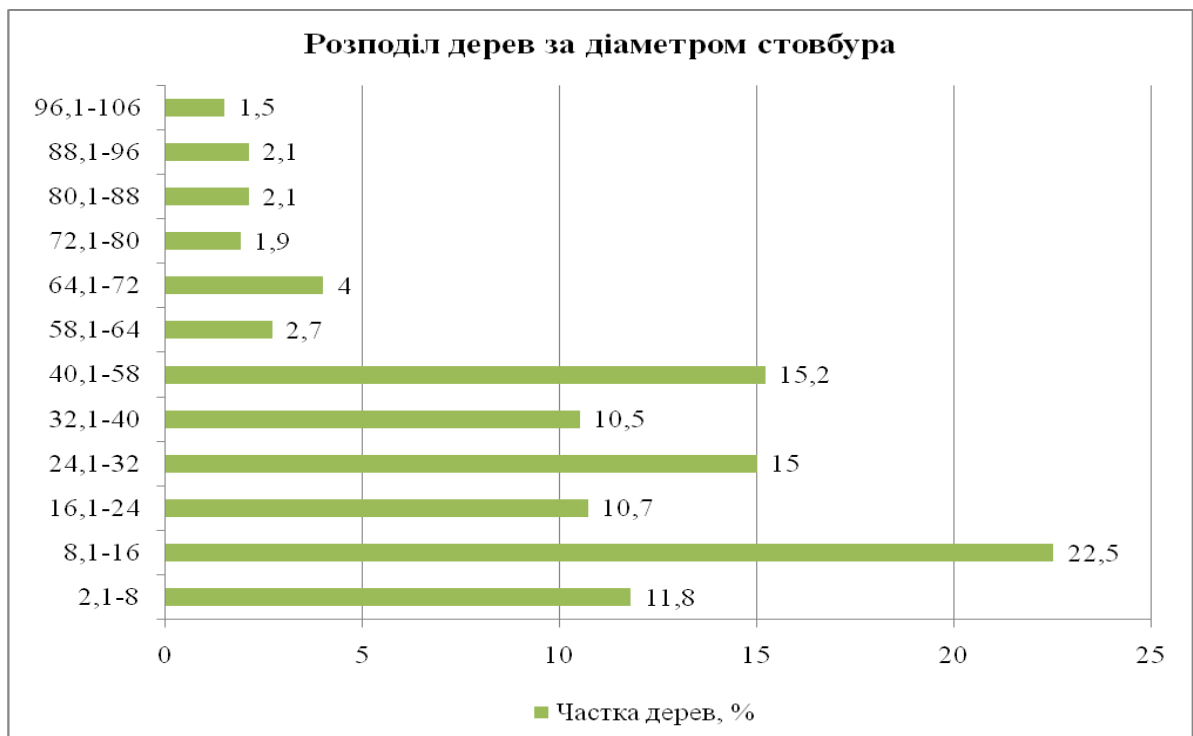

Рис. 3.5. Результати визначення діаметру дерев (см) на території клінічної лікарні АТ «Укрзалізниця»

На нашу думку, варіація показників діаметрів обумовлена різновіковим станом рослин, що обстежувалися. Дерев, що мають найбільші діаметри

стовбурів, досягли своєї вікової межі в умовах урбанізованого середовища та потребують поступової заміни іншими екземплярами.

Найвищими деревами в складі зелених насаджень вказаного медичного закладу визнано тополі чорну та китайську, вони входять до групи рослин з висотою понад 16 м (із незначною часткою участі – 1,5 %). Безпосередньо дерев (рис. 3.6), висота яких коливається в межах 8,1-10 м, виявлено найбільше – 17,9 %.

Найчисельнішою є група рослин з висотою до 4 м за рахунок чагарників, загальну її кількість зафіксовано у відсотках на рівні 21,8 %.

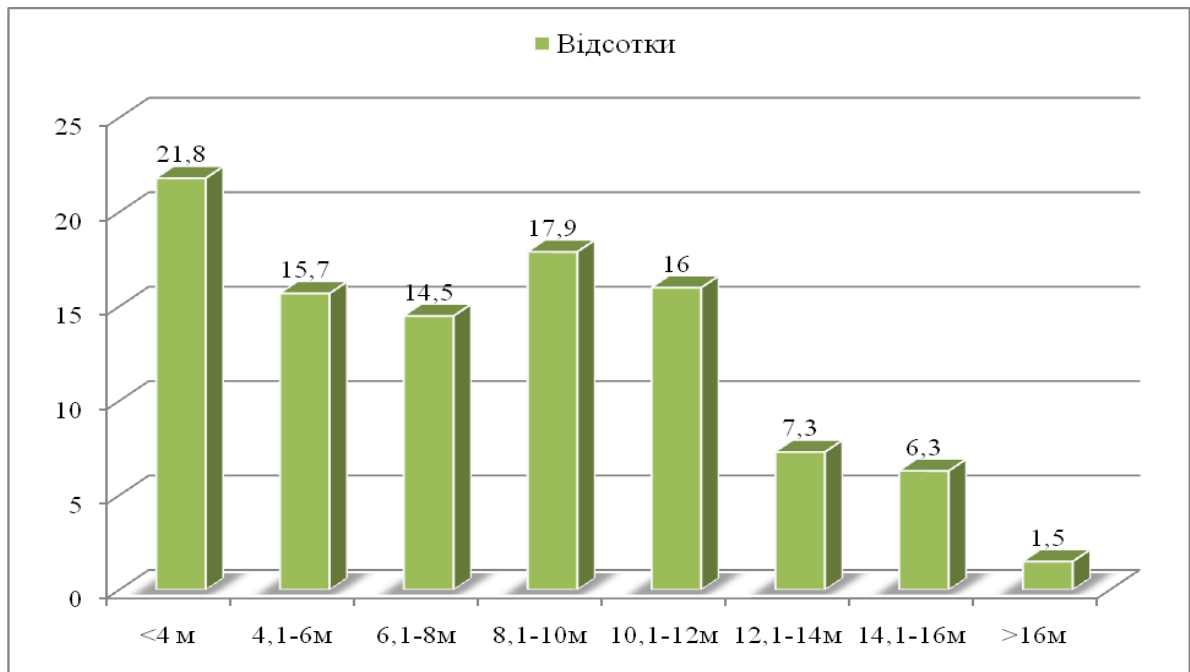

Рис. 3.6. Розподіл дендрофлори клінічної лікарні АТ «Укрзалізниця» за висотою рослин, %

Практична значущість досліджень має місце в тому разі, коли оцінено життєвий стан зростаючих рослин. Останній аналізують згідно з розробленими критеріями шкали Мозолевської, за яких рослини відносять до певних категорій (від 0 до 5).

Результати обстеження показали (рис. 3.7), що кількість здорових екземплярів деревно-чагарникової рослинності, без явних ознак ослаблення та хвороб, в зелених насадженнях вказаної медичної установи визначено на рівні показника 63,7 %. Решту (36,3 %), представлено породами різного

ступеня ослаблення та пошкодження. Серед них лєвова частка (23 %) належить екземплярам, що віднесли до категорії «1».

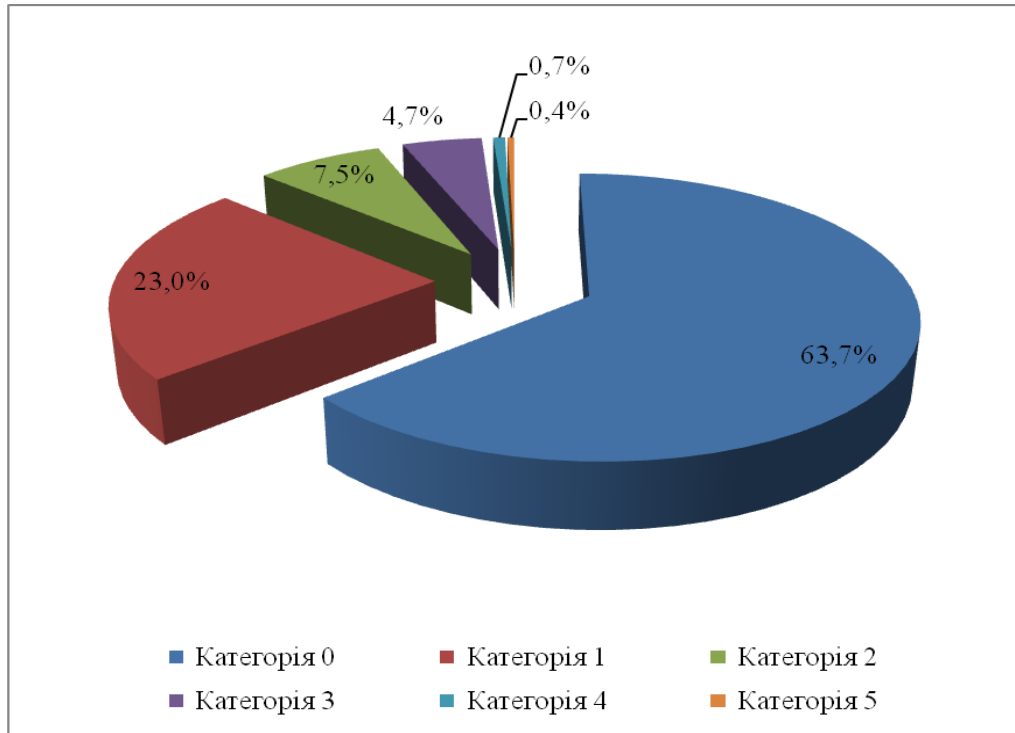

Рис. 3.7. Розподіл дендрофлори клінічної лікарні АТ «Українська залізниця» за категоріями життєвого стану

Найбільше рослин з категорією «2» припадає на ясен ланцетолистий – 27,5 %, хоча частка самої категорії в загальній кількості деревної рослинності не перевищує 10 %. Деякі особини цієї деревної породи зазнали омолоджуючої обрізки чи «топінгу», яка негативно позначилася на стані цих дерев: нахили, усохлі верхівки та гілки, слабе відновлення. Окрім перерахованого, такі дерева мають «сумнівний» естетичний вигляд (рис. 3.8).

Вказані проблеми стосуються і низки тополь чорних. Застосування «топінгу» (ще існує термін кронування) для їх омолодження теж мало негативні наслідки: подекуди відшарування кори, всихання гілок. Виходячи з оцінки життєвого стану, до другої категорії віднесли 7 екземплярів вказаного виду.

Переважаюча більшість рослин з категорією «3» представлена робінією псевдоакацією – 33,3 %, хоча теж зустрічаються і представники тополі чорної (3 шт.) та ясеня ланцетолистого (4 шт.).

Рис. 3.8. Вигляд ясеня ланцетелистого після «топінгу»

Два відмерлі екземпляри бузини чорної перед фасадом лікарні необхідно видалити, так як вони псують загальний вигляд зростаючих тут рослин, а також слід звернути увагу на ялівці козацькі, що характеризуються наполовину всохлими гілками (біля 50%) та потребують належного догляду. Їх зростає на території лікарні всього 8 екземплярів і лише 2 мають добрий життєвий стан. На наш погляд, потрібно розширити асортимент вічнозелених чагарників на досліджуваній території за рахунок інших видів ялівців: *Juniperus communis* «Green Carpet», *Juniperus conferta* «Schlager».

Загалом для підвищення декоративності зелених насаджень необхідно проводити систематичну санітарну обрізку низці деревних порід, особливо тим екземплярам, що знаходяться поблизу лікувальних корпусів.

Негативне враження спричиняють всохлий та похилий (через пошкодження стовбуру) екземпляри берези повислої (рис. 3.9). Обидва дерева відзначено на центральній ділянці зеленої зони лікарні, зокрема, ще, в

деякій мірі, життєздатна рослина зростає біля тротуару, що веде до центрального корпусу лікарні.

Рис. 3.9. Проблемні екземпляри берези повислої

До розміщення деяких деревних порід на ділянках теж виникають питання. Біля акушерського відділення висаджено ряд із 15 екземплярів горобини проміжної, нормативи щодо відстані між рослинністю і спорудами медичного закладу не дотримані. Окрім цього, біля цих дерев на рівні крон, на незначному схилі, висаджено тую західну у загущеній лінійній посадці. Її екземпляри негативно впливають на габітус *Sorbus intermedia*, затіняючи представників цієї породи, що в подальшому може призвести до погіршення їх життєвого стану.

4. Заходи з охорони праці

4.1. Охорона праці в клінічній лікарні акціонерного товариства «Укрзалізниця»

Охорона праці – необхідна умова функціонування будь-якого медичного закладу на території нашої країни. На державному рівні всі положення та роз'яснення, пов'язані з охороною праці визначено відповідним Законом України [38]. Зокрема, основні поняття і терміни наведено в Статті 1. Україна також долучилася до інституції «Міжнародна організація праці» і має доступ до її рекомендацій та конвенцій з безпеки та гігієни праці.

Для кращого інформування населення та запобігання низці професійних захворювань і травматизму впроваджено День охорони праці (28 квітня). Цю дату першочергово обрали, щоб відзначати всесвітній День охорони праці. Його девіз в 2023 р. звучить так: «Безпечне та здорове робоче середовище – основний принцип та право на роботі».

Забезпечення оптимальних гігієнічних умов у медичних установах досягається за рахунок специфіки їх проектування та реалізації планувальних заходів на земельній ділянці у вигляді забудови, розміщенням та внутрішнім плануванням корпусів, їх санітарно-технічним забезпеченням, а також дотриманням санітарних норм під час експлуатації. Клінічна лікарня АТ «Укрзалізниця» не є виключенням щодо вказаного переліку.

У межах земельної ділянки окреслюють низку функціональних зон різного спрямування: медичного, садово-паркового та господарського. Також формують окремі в'їзди як до лікувальних корпусів, так і до господарської частини. В зв'язку з цим кожній зоні відведено певну кількість площі: безпосередньо забудова лікарні вимагає 12-15 %, зеленим насадженням виділяється не менше 60 %, а дорожня мережа займає решту території. Зокрема, на території лікарні АТ «Укрзалізниця» зелені насадження

зростають на площі 31494,3 м², охоплюючи ділянки біля головного корпусу, дитячої поліклініки та господарських споруд.

До зелених смуг лікарень, з огляду на гігієнічні норми, висуваються наступні вимоги:

- висаджування по периметру ділянки шириною від 15 до 30 м;
- розташування між функціональними зонами шириною 15 м;
- «санітарний розрив між лікувальними корпусами та харчоблоком, патологоанатомічним корпусом і захисною смугою зелених насаджень» не повинен бути менше за 30 м».

Згідно зі вказаним Законом України «Про охорону праці» [38] в клінічній лікарні АТ «Укрзалізниця» створюють безпечні умови своїм співробітникам на робочих місцях, знайомлять з нормативно-правовими актами з охорони праці, проводять відповідний інструктаж, слідкують за дотриманням санітарних норм. Проте, і працівникам цього медичного закладу необхідно дбайливо ставитися як до своєї безпеки, так і безпечного існування людей, що знаходяться поряд, дотримуватися правил поведінки із різними засобами, необхідними виробництву.

Зокрема, розглянемо деякі вимоги з охорони праці, що висуваються саме до працівників, які доглядають за зеленими насадженнями (роботи із газонокосаркою, драбинами тощо).

Доречно зауважити, що за поточний рік нещасних випадків та виробничого травматизму серед працюючих, які мають відношення до господарської частини вказаної лікарні, не зафіксовано.

4.2. Вимоги щодо охорони праці під час догляду за зеленими насадженнями

Полив ділянок зі зростаючими зеленими насадженнями необхідно здійснювати таким чином, щоб уникнути попадання води на людей, транспортні засоби, фасади корпусів лікарні, устаткування, що перебуває під

напругою. Застосування гумових шлангів забезпечувати за рахунок безпечного приєднання до водопровідної мережі, що виконується завдяки з'єднанню їх між собою за допомогою хомутів, відповідних насадок чи розроблених перехідників, які перешкоджають самовільному роз'єднанню шлангів під час експлуатації. Використання саморобних засобів у вигляді дротів, ізоляційної та липкої стрічок, що можуть спричинити таке роз'єднання, забороняється.

Перед поливом необхідно перевіряти тиск води в мережі, щоб чітко розуміти, які дощувальні пристрої можна застосовувати. В разі пошкодження запобіжних клапанів, виявлення течії в з'єднаннях, розриву шлангів або пошкодження прокладок, перевищення тиску води в мережі, необхідно вимкнути насоси, що подають воду.

Під час обрізування дерев потрібно перевіряти справність драбини, що використовується з цією метою. Забороняється для проведення обрізування та спилювання гілок застосовувати паркани та малі архітектурні форми, а також безпосередньо вилазити працівникам на дерева.

Драбини потрібно надійно фіксувати, не застосовуючи для цього каміння та інших підручні матеріали. Робота на висоті не більше 3 м передбачає знаходження біля драбини ще одного працівника для страхування того, хто займається обрізкою. В зоні зрізування гілок необхідно забезпечити відсутність інших співробітників та слідкувати за тим, щоб спиляні гілки не травмували працюючих.

Під час обрізування дерев необхідно дотримуватися відповідних норм:

- ✓ спилювання гілок проводити на висоті грудей;
- ✓ зрізати чурбаки певної довжини та товщини з урахуванням діаметра гілок.

Зокрема, в разі обрізання товстих гілок чурбаки не повинні перевищувати довжину в межах 50-80 см залежно від діаметра гілки. В разі використання машин для подрібнення гілок малого діаметра, останні

потрібно класти до приймального частини товстішим кінцем і не знаходитися в зоні руху гілок.

Обстеження верхньої частини крони високих дерев та їх обрізування необхідно проводити за допомогою спеціальних автомашин з відповідними кошиками для працюючих. Підняття працівника на певну висоту забезпечує водій такої машини з наданням останній стійкого робочого положення.

Підняття та опускання кошика спеціальної автомашини необхідно здійснювати повільно, уникаючи ривків, дочекавшись сигналу від працюючих. Не допускається у кошику знаходження більше двох працівників, яким необхідно зафіксувати себе запобіжними пасками.

Водію заборонено виходити із машини під час роботи працівників у кошику, йому необхідно постійно спостерігати як за працюючими на вищій, так за її станом, кошик має бути нерухомим. Переїзд від одного дерева до іншого дозволяється в разі спущення до нижнього безпечного положення кошика зі швидкістю руху на рівні 10 км/год.

Скошування газону необхідно проводити таким чином, щоб унеможливити засмічення проїжджої частини, тротуарів, бруківки медичного закладу залишками скошеної трави.

Переміщення газонокосарки територією медичного закладу необхідно здійснювати з вимкненим ріжучим елементом в режимі транспортування.

Моторні пристрої для скошування газонів застосовувати лише на ділянках, що мають рівну поверхню, без каміння, будівельного сміття тощо.

Заборонено використовувати газонокосарку для косіння травостою, висота якого досягла 20 см.

Перерва у роботі передбачає вимкнення двигуна газонокосарки. Таку ж дію потрібно зробити і під час заправки бензобака паливом, дотримуючись заборони на паління цигарок. В разі перегріву двигуна газонокосарки забороняється його охолоджувати водою, необхідно вимкнути та надати час для поступового охолодження двигуна.

Забороняється передавати газонокосарку стороннім особам, залишати її без догляду працюючих, здійснювати скошування трави під час дощу.

Під час одночасної роботи кущорізів на одній ділянці відстань між ними повинна бути не менше 60 м. Дозволяється зрізувати деревні породи кущорізом в тих випадках, коли їх діаметр не перевищує показник 9 см [29].

Під час догляду за зеленими насадженнями працівникам необхідно користуватися засобами індивідуального захисту та спецодягом. В разі надзвичайних ситуацій негайно звертатися до керівництва чи відповідних служб.

Висновки та пропозиції виробництву

1. Зелені насадження клінічної лікарні АТ «Укрзалізниця» представлені 44 видами рослин, що належать до 35 родів та об'єднані 18 родинами. Серед життєвих форм в кількісному співвідношенні мають перевагу дерева, їх відсоток визначено на рівні 81,8 %.

2. Найрізноманітнішими за таксономічним складом виявилися родини Розові та Маслинові – відповідно 12 і 5 видів; 8 родин представлено лише одним видом. Найчисельнішою за кількісним складом визначено родину Кипарисові (21,4 % від загальної кількості рослин) з домінуючою часткою *Thuja occidentalis* – 157 екземплярів.

3. Озеленення території медичного закладу сформоване переважно за рахунок інтродукованої дендрофлори. Панівне становище за представниками Північної Америки. Чисельність екземплярів відповідає майже половині (49,1%) досліджуваних рослин. Найпоширеніші види – *Thuja occidentalis*, *Robinia pseudoacacia*, *Acer negundo*.

4. За відношенням до зволоження серед деревних рослин превалює група мезофітів, їх частка становить 43,3 %. Ксеромезофіти посіли друге місце (24,5 %), залишок складають ксерофіти та мезоксерофіти з незначною різницею між показниками (2,6 %).

5. Значення діаметрів стовбурів зелених насаджень варіюють від 2,1 до 106 см, що обумовлено різновіковим станом досліджуваних рослин. Найчисельнішою визначено градаційну групу із діаметром стовбура від 8,1 до 16 см. Її частка складає 22,5 %; зокрема, домінує *Acer negundo*. Друге місце (15,2 %) та третє місце (15,2 %) у деревних особин, що мають відповідно діаметр стовбура в межах 40,1 – 58 см та 24,1 – 32 см. Найпоширенішим з другої групи є *Fraxinus lanceolata*, а в третій частіше за інших зустрічаються *Juglans regia*, *Betula pendula*, *Robinia pseudoacacia*.

6. На підставі даних щодо висоти рослин встановлено, що переважає група рослин до 4 м за рахунок чагарників, її чисельність зафіксовано у

відсотках на рівні 21,8 %. Безпосередньо дерев з коливанням висоти в межах 8,1–10 м виявлено найбільше – 17,9 % від загальної кількості рослин. Найвищі екземпляри зустрічаються серед деревних порід *Populus nigra* та *Populus simonii*.

7. Аналіз життєвого стану показав, що кількість здорових екземплярів деревно-чагарникової рослинності (категорія «0») визначено на рівні показника 63,7 %. Решту (36,3 %) представлено породами різного ступеня ослаблення та пошкодження. Серед них лєвова частка (23 %) належить екземплярам, що віднесли до категорії «1».

8. Для підвищення декоративності зелених насаджень та запобіганню випадків травмування необхідно проводити систематичну санітарну обрізку низці деревних порід, насамперед, тим екземплярам, що знаходяться поблизу лікувальних корпусів; видаляти всохлі екземпляри.

9. Рекомендовано вчасно ліквідувати самосів деревних рослин, особливо інвазійних видів *Ailanthus altissima*, *Acer negundo*, *Robinia pseudoacacia*, *Ulmus pumila*, для запобігання захаращення тих ділянок, де фіксується його поява. Порослеві екземпляри *Acer ptatanoides*, *Acer pseudoplatanus*, *Padus racemosa* можна застосовувати для відновлення зеленої зони лікарні із дотриманням агротехнічних заходів, не витрачаючи кошти на придбання посадкового матеріалу.

10. Запропоновано оптимізувати асортимент дендрофлори на території лікувальної установи за рахунок декоративних та вічнозелених чагарників: *Berberis thunbergii*, *Mahonia aquifolium*, *Cotoneaster dammeri*, *Juniperus communis* «Green Carpet», *Juniperus conferta* «Schlager». Варто поповнити кількісний склад наступних гарноквітух видів: *Deutzia scabra*, *Syringa vulgaris*, *Spiraea Vanhouttei*, *Forsythia europaea*. В разі планової заміни дерев потрібно надавати перевагу *Picea pungens* 'Glauca', *Pinus sylvestris*, *Tilia cordata*, *Tilia europaea*, можливе додаткове введення до насадження *Larix decidua*, *Acer saccharinum*.

Список використаної літератури

1. Бессонова В. П., Пономарьова О. А. Стійкість листків деревних рослин пришляхових насаджень до сухого гарячого повітря. Сьогodenня біологічної науки: матеріали III Міжнародної наукової конференції (15-16 листопада 2019 р., м. Суми). Суми: ФОП Цьома С.П., 2019. С.79–81.
2. Волошин І. М. Еколого-географічні проблеми урбоекосистем Волинської області: монографія. Львів : ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. 241 с.
3. Гатальська Н. В., Кривенко О. Г. Комплексна оцінка насаджень на території навчальних корпусів НУБіП України. *Агробіологія*. 2012. №8 (94). С. 50–54.
4. Герасько Н. П. Озеленення території прилеглої до районної лікарні м. Жашків Черкаської області : зб. студентських наукових праць Уманського національного університету садівництва. Ч. III: Сільськогосподарські, біологічні і гуманітарні науки. Умань: 2013. С. 18–19.
5. Головчак А. В., Маленко Я. В. Видовий склад хвойних рослин зелених насаджень Металургійного та Довгинцівського районів міста Кривий Ріг. *Екологічний вісник Криворіжжя*. 2021. Вип. 6. С. 72–91. DOI: <https://doi.org/10.31812/eeco-bulletin-krd.v6i0.4562>.
6. Гудим М. Г., Кудряченко О. П., Гринь С. О. Озеленення міських територій. Альтернативне озеленення. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. № 12 (39). 2016. С. 33–36.
7. Гулько В. І. Декоративне садівництво: навчальний посібник. Львів: ЛДАУ, 1999. 73 с.
8. Дерев'янюк Т. В., Кацюба Я. В. Екологічна роль зелених насаджень на території Полтавської міської лікарні №2. Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Полтава: Астроя, 2016. С. 176–178.

9. Дніпровська клінічна лікарня на залізничному транспорті філії «Центр охорони здоров'я» АТ «Укрзалізниця». URL: <http://dkbdnepr.dp.ua/index.html> (дата звернення 28.05.23).
10. Донеччиною пронеслась пилова буря: інформаційне агентство УНІАН. URL: <https://www.unian.ua/pogoda/news/pilova-burya-na-donechchini-sinoptik-11166551.html> (дата звернення 27.05.2023).
11. Заячук В.Я. Дендрологія. Львів: Априорі, 2008. 656 с.
12. Зелінська Н. Ю. До питання про особливості антропогенно-утворених ґрунтів міста Одеси та їх систематики. *Вісник Одеського національного університету*. Серія: географічні та геологічні науки. 2001. Том 6. Вип. 9. С. 5–9.
13. Зібцева О. В. Видовий склад, стан і декоративність деревних насаджень навчальних закладів. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2018, т. 28. №3. С. 22–25. DOI: <https://doi.org/10.15421/40280304>
14. Зільберварг І. Р., Іслямова Е. А. Особливості озеленення території Нижньогірської центральної районної лікарні у Степовому Криму. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.12. С. 14–19.
15. Ільченко Л. А. Видове різноманіття та екологічні особливості зелених насаджень на території Інституту зернових культур Національної академії аграрних наук України. *Таврійський науковий вісник: наук. журн. Серія «Сільськогосподарські науки»*. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 112. С. 262–269.
16. Інструкція з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України зі змінами та доповненнями: наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства за № 8 (з0082-07) від 16.01.2007 року.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0182-02#Text> (дата звернення 11.06.23).
17. Кадуріна А. О., Назарчук Ю. С. Основи озеленення населених місць: методичні вказівки для студентів 4-го курсу спеціальності 206 «Садово-паркове господарство». Одеса: Видавець С.Л. Назарчук. 2021. 36 с.

18. Калініченко О. А. Декоративна дендрологія : навч. посіб. Київ: Вища школа. 2003. 199 с.
19. Коленкіна М. С. Озеленення населених місць : конспект лекцій для студентів денної форми навчання за спеціальністю 206 – Садово-паркове господарство / Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 125 с.
20. Концевич О. Живоплоти – поєднання корисного і красивого. *Магістерський науковий вісник*. 2013. №18. С. 137–139.
21. Косик О. І., Білоног М. І. Особливості планування та озеленення терапевтичних ландшафтів дитячих лікарень. Теорія та практика дизайну: зб. наук. праць. Садово-паркове господарство. К.: НАУ, 2022. Вип. 25. С. 228–235. DOI: <https://doi.org/10.18372/2415-8151.25.16800>.
22. Кузик І. Теоретико-методологічні засади дослідження комплексної зеленої зони міста. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: географія. Том 47. №2. 2019. С. 21–32. DOI: <https://doi.org/10.25128/10.25128/2519-4577.19.3>
23. Кучерявий В. П. Проблеми сталого розвитку урбоекосистеми великого міста. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2008. Вип. 18.12. С. 23–29.
24. Ловинська В. М. Модернізація системи зелених насаджень на території лікарні залізничників м. Запоріжжя /Ловинська В.М., Зайцева І.А., Ситнік С.А., Вербицька О.О., Цимбал Т.С. *Питання біоіндикації та екології*. Запоріжжя: ЗНУ, 2010. Вип. 15, № 2. С. 135–144.
25. Лазаренко П. І. Еколого-біологічні основи сільськогосподарського районування територій. Дніпропетровськ: Пороги. 1995. 476 с.
26. Матковська С. І., Шимко В. С. Екологічна роль зелених насаджень на території військового санаторію у місті Ворзель. Рослини та урбанізація: Матеріали восьмої Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 5 березня 2019 р.). Дніпро, 2019. С. 24–26.
27. Мильнікова О. О., Морозов О. П. Видовий склад деревних рослин в озелененні територій лікувальних закладів Індустріального району м. Дніпро.

Рослини та урбанізація: Матеріалами VII Міжнародної наук.-практ. конференції (Дніпро, 3 березня 2018 р.). ДДАЕУ. 2018. С. 105–106. URL: <http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/527>.

28. Носова Л. А., Фундова В. В. Особливості формування сольового складу ґрунтів на території м. Дніпропетровськ. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2016. № 24 (1). С. 120–124.

29. Охорона праці в медичних закладах: Довідник за ред. Д.В. Зеркалова. К.: Основа, 2016. 323 с.

30. Роговський С. В. Причини деградації багаторічних зелених насаджень та шляхи вирішення наявних проблем на прикладі міста Білої Церкви. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.4. С. 130–139.

31. Роговський С. В. Система озеленення м. Біла Церква - сучасний стан та перспективи розвитку. *Агробіологія: Збірник наукових праць*. Біла Церква, 2012. Вип. 8 (94). С. 5–9.

32. Роговський С. В. Сучасні проблеми створення та утримання зелених насаджень в населених пунктах України. *Науковий вісник НЛТУ*. 2019. С. 123–124.

33. Самчук Г. В. Теоретичні основи озеленення лікарень на прикладі центральної дитячої міської лікарні м. Житомир. Ліс, наука, молодь: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, магістрів, аспірантів і молодих учених, 22 листопада 2018 р. Житомир: ЖНАЕУ, 2018. С. 332–333.

34. Сараненко І. І., Цветкова Н. М., Дубина А. О. Фізико-хімічні та морфологічні властивості ґрунтів північної технозони м. Кременчук. *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія: біологія, екологія. 2007. Вип. 15 (1). С. 145–149.

35. Підховна С. М. Проектні пропозиції щодо впорядкування території комунальної установи "Микулинецька обласна фізіотерапевтична лікарня реабілітації". *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і*

- природокористування України. Серія : Біологія, біотехнологія, екологія.* 2015. Вип. 214. С. 234–239..
36. Позняк С. П., Телегуз О. Г. Антропогенні ґрунти : навчальний посібник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2021. 200 с.
37. Потоцька С. О. Порівняльний аналіз дендрофлори зелених насаджень міста Чернігова. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Біологія.* 2012. Вип. 33. С. 64–70.
38. Про охорону праці: Закон України від 14.10.92 р. № 2694-ХІІ станом на 31 березня 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення 14.06.23).
39. Про затвердження переліку інвазійних видів дерев із значною здатністю до неконтрольованого поширення, заборонених до використання у процесі відтворення лісів: наказ від 03.04.2023 р. № 184. *Міністерство довкілля та природних ресурсів України.* URL: <https://mepr.gov.ua/documents/> (дата звернення 11.06.23).
40. Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України. Наказ від 14.04.2006 № 104. *Відомості Верховної Ради України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06#Text> (дата звернення 16.05.2023).
41. Тарасов В. В. Флора Дніпропетровської і Запорізької областей. *Видання друге. Довнене та виправлене.* Д.: „Ліра” 2012. 296 с.
42. Тригуб В. І., С. В. Бочевар С. В., Купчик А. М. Ґрунтово-екологічні особливості міських ґрунтів (на прикладі м. Одеси). *Вісник ОНУ. Серія: Географічні та геологічні науки.* 2016. Т. 21. Вип 1. С. 98–108.
43. Ушенко Я. О., Яхненко О. М. Особливості ландшафтно-архітектурної організації територій лікарень. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/25635/1/Ushenko_Jahnenko%20.pdf (дата звернення 08.05.23).

44. Хорошков Л. М. та Дерев'янку Н. П. Проект реконструкції та озеленення прилеглої території обласної бібліотеки імені М. Горького (Запоріжжя). *Науковий вісник НЛТУ України* 2019. Т. 29. №6. С. 28–31.
45. Циков В. С. Кукурудза: технологія, гібриди, насіння (російською мовою). Дніпропетровськ: Видавництво Зоря. 2003. 296 с.
46. Чипиляк Т. Ф., Лещенюк О. М., Мазура М. Ю. Стан деревно-чагарникових насаджень територій обмеженого користування промислового району міста Кривий Ріг. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2017. Т. 27. № 1. С. 97–100.
47. Шкура Т. Видовий склад дендрофлори парку дитячого поліклінічного відділення №3 м. Полтава. Біорізноманіття: інноваційна діяльність у системі екології й освіти : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (3–4 червня 2021 р., с. Крива Руда, Семенівський р-н, Полтавська обл.). Полтава, 2021. С. 71–72.
48. Юхновський В. Ю., Зібцева О. В. Порівняльний аналіз класифікацій зелених насаджень населених пунктів України та пострадянських країн. *Наукові праці Лісівничої академії наук України*. 2018. Вип.16. С. 90–96.

Додаток А

Дослідження рослин Клінічна лікарня АТ «Укрзалізниця» Дата 03.05.23

№	Вид рослини	Ø стов- бура, см	Висо- та, м	Катег. стану	Ж. ф.	Примітка
1	Тополя чорна	98	16	1	дерево	
2	Липа європейська	26	9	0	дерево	
3	Шовковиця чорна	6	4	0	дерево	
4	Робінія псевдоакація	52	9	1	дерево	
5	Ялина європейська	40	8,5	0	дерево	
6	Шовковиця біла	60	9	0	дерево	
7	Липа європейська	22	8	0	дерево	
8	Липа європейська	26	9	0	дерево	
9	Клен гостролистий	34	8	1	дерево	морозобоїна
10	Клен гостролистий	22	8	1	дерево	зріджена крона
11	Клен гостролистий	24	8,5	1	дерево	
12	Робінія псевдоакація	48	9	1	дерево	
13	Клен гостролистий	24	8	1	дерево	
14	Береза повисла	8	9	1	дерево	
15	Береза повисла	10	4	0	дерево	
16	Робінія псевдоакація	44	8	1	дерево	
17	Робінія псевдоакація	68	12	1	дерево	
18	Робінія псевдоакація	90	14	1	дерево	поросль
19	Груша домашня	30	9	2	дерево	
20	Робінія псевдоакація	106	14	1	дерево	
21	Робінія псевдоакація	30	10	4	дерево	
22	Робінія псевдоакація	24	10	0	дерево	
23	Робінія псевдоакація	38	9	1	дерево	
24	Робінія псевдоакація	42	10	3	дерево	морозобоїна
25	В'яз низький	12	4	0	дерево	
26	В'яз низький	14	6	0	дерево	
27	Робінія псевдоакація	28	8	3	дерево	
28	Робінія псевдоакація	34	12	1	дерево	
29	Робінія псевдоакація	24	9	0	дерево	
30	Робінія псевдоакація	36	14	0	дерево	
31	Робінія псевдоакація	30	7	0	дерево	
32	Робінія псевдоакація	50	15	0	дерево	
33	Шовковиця білаа	12	4	0	дерево	
34	Клен ясенелистий	12	6	0	дерево	
35	Робінія псевдоакація	20	8	5	дерево	Суха, відшарування
36	Робінія псевдоакація	30	9	2	дерево	
37	Робінія псевдоакація	54	12	1	дерево	
38	Робінія псевдоакація	56	12	2	дерево	
39	Клен ясенелистий	6	2	0	дерево	
40	Робінія псевдоакація	44	12	1	дерево	
41	Шовковиця біла	10	4	0	дерево	
42	Ясен пухнастий	78	15	1	дерево	
43	Робінія псевдоакація	100	14	1	дерево	

№	Вид рослини	Ø стовбура, см	Висота, м	Катег. стану	Ж. ф.	Примітка
44	Ясен ланцетолистий	12	7	0	дерево	Багато стовбурів
45	Клен ясенелистий	67	6	3	дерево	Обрізаний
46	Ясен ланцетолистий	48	13	1	дерево	
47	Ясен ланцетолистий	50	14	1	дерево	
48	Айлант найвищий	18	7	0	дерево	
49	Робінія псевдоакація	78	9	2	дерево	
50	Ясен пухнастий	52	16	1	дерево	
51	Ясен ланцетолистий	38	8	1	дерево	
52	Ясен ланцетолистий	58	16	1	дерево	
53	Ясен ланцетолистий	48	12	2	дерево	Верхівка усохла
54	Ясен ланцетолистий	30	12	1	дерево	
55	Ясен ланцетолистий	34	13	0	дерево	
56	Ясен ланцетолистий	34	13	0	дерево	
57	Ясен ланцетолистий	48	9	3	дерево	
58	Робінія псевдоакація	68	10	2	дерево	Похилена, самосів
59	Бузина чорна	2	1,5	0	кущ	
60	Робінія псевдоакація	40	10	1	дерево	
61	В'яз низький	82	16	0	дерево	
62	В'яз низький	58	13	0	дерево	
63	Робінія псевдоакація	48	12	1	дерево	
64	Робінія псевдоакація	88	11	0	дерево	
65	Робінія псевдоакація	60	12	1	дерево	
66	Ясен ланцетолистий	30	10	0	дерево	
67	Ясен ланцетолистий	28	9	1	дерево	
68	Ясен ланцетолистий	38	12	0	дерево	
69	Робінія псевдоакація	52	13	1	дерево	
70	Ясен ланцетолистий	34	12	2	дерево	
71	Ясен ланцетолистий	28	11	2	дерево	
72	Ясен ланцетолистий	30	12	0	дерево	
73	Робінія псевдоакація	90	15	1	дерево	
74	Ясен ланцетолистий	30	10	1	дерево	
75	Ясен ланцетолистий	48	13	0	дерево	
76	Робінія псевдоакація	48	12	3	дерево	морозобоїна
77	Шовковиця біла	8	6	0	дерево	
78	Ясен ланцетолистий	50	10	0	дерево	
79	Робінія псевдоакація	48	11	3	дерево	
80	Робінія псевдоакація	50	8	3	дерево	Морозобоїна, напливи
81	Робінія псевдоакація	44	10	1	дерево	
82	Робінія псевдоакація	68	13	2	дерево	2 стовбури
83	Робінія псевдоакація	66	12	3	дерево	1 гілка трухлява
84	Ясен ланцетолистий	30	4	3	дерево	Сильно обрізане
85	Шовковиця біла	26	8	0	дерево	
86	Робінія псевдоакація	18	7	0	дерево	
87	Робінія псевдоакація	62	13	2	дерево	
88	Робінія псевдоакація	52	12	1	дерево	
89	Ясен пухнастий	36	10	1	дерево	Сухі гілки

№	Вид рослини	Ø стов- бура, см	Висо- та, м	Категорія стану	Ж. ф.	Примітка
90	Ясен ланцетолистий	26	6	2	дерево	нахилене
91	Ясен ланцетолистий	40	5	2	дерево	Нахил, санітарна обрізка
92	Робінія псевдоакація	82	14	1	дерево	Всохлі гілки
93	Робінія псевдоакація	102	14	3	дерево	морозобоїна
94	Робінія псевдоакація	52	9	3	дерево	
95	Робінія псевдоакація	36	9	1	дерево	
96	Робінія псевдоакація	42	7	3	дерево	Нахилене , обрізане
97	Робінія псевдоакація	60	14	3	дерево	Морозобоїна
98	Ясен ланцетолистий	22	5	1	дерево	
99	Ясен ланцетолистий	26	5	2	дерево	Нахил
100	Ясен ланцетолистий	52	12	0	дерево	
101	Ясен ланцетолистий	52	13	0	дерево	
102	Ясен ланцетолистий	26	7	0	дерево	
103	Ясен ланцетолистий	40	9	2	дерево	нахилене
104	Ясен ланцетолистий	38	6	0	дерево	
105	Робінія псевдоакація	106	16	1	дерево	
106	Робінія псевдоакація	42	9	2	дерево	
107	Робінія псевдоакація	78	13	2	дерево	морозобоїна
108	Робінія псевдоакація	48	12	1	дерево	
109	Робінія псевдоакація	100	10	4	дерево	Морозобоїна, всохло
110	Робінія псевдоакація	102	14	2	дерево	нахил
111	Клен ясенелистий	94	8	3	дерево	Є пошкоджені гілки, дупла
112	Робінія псевдоакація	30	10	0	дерево	
113	Клен ясенелистий	12	7	0	дерево	
114	Робінія псевдоакація	92	16	1	дерево	
115	Робінія псевдоакація	56	16	1	дерево	
116	Ясен ланцетолистий	34	13	0	дерево	
117	Ясен ланцетолистий	40	14	0	дерево	
118	Робінія псевдоакація	44	12	1	дерево	
119	Клен ясенелистий	10	6	0	дерево	
120	Клен ясенелистий	12	7	0	дерево	
121	Клен ясенелистий	10	6	0	дерево	
122	Клен ясенелистий	10	6	0	дерево	
123	Клен ясенелистий	12	8	0	дерево	
124	Клен ясенелистий	10	6	0	дерево	
125	Клен ясенелистий	10	6	0	дерево	
126	Клен ясенелистий	12	8	0	дерево	
127	Клен ясенелистий	12	8	0	дерево	
128	Клен ясенелистий	10	6	0	дерево	
129	Клен ясенелистий	10	6,5	0	дерево	
130	Клен ясенелистий	10	6	0	дерево	
131	Клен ясенелистий	12	7,5	0	дерево	
132	Клен ясенелистий	12	8	0	дерево	
133	Клен ясенелистий	12	7,5	0	дерево	

№	Вид рослини	Ø стовбура, см	Висота, м	Категорія стану	Ж. ф.	Примітка
134	Клен ясенелистий	12	8	0	дерево	
135	Клен ясенелистий	12	8	0	дерево	
136	Клен ясенелистий	10	6	0	дерево	
137	Клен ясенелистий	10	6,5	0	дерево	
138	Клен ясенелистий	12	8	0	дерево	
139	Клен ясенелистий	12	8	0	дерево	
140	Клен ясенелистий	10	6	0	дерево	
141	Клен ясенелистий	12	8	0	дерево	
142	Клен ясенелистий	10	7	0	дерево	
143	Шовковиця біла	10	6	0	дерево	
144	Шовковиця біла	10	6	0	дерево	
145	Шовковиця біла	10	6,5	0	дерево	
146	Шовковиця біла	10	6	0	дерево	
147	Шовковиця біла	16	9	0	дерево	
148	Шовковиця біла	10	6	0	дерево	
149	Шовковиця біла	10	6	0	дерево	
150	Яблуня домашня	32	7	3	дерево	Зламана, сухі гілки
151	Клен ясенелистий	68	9	0	дерево	
152	Клен ясенелистий	68	9	0	дерево	
153	Клен ясенелистий	52	8	0	дерево	
154	Клен гостролистий	68	8	1	дерево	
155	Клен гостролистий	12	8	0	дерево	
156	Шовковиця біла	8	9	0	дерево	
157	Шовковиця біла	8	5,5	0	дерево	
158	Шовковиця біла	10	6	0	дерево	
159	Шовковиця біла	8	6	0	дерево	
160	Шовковиця біла	10	6	0	дерево	
161	Шовковиця біла	10	6	0	дерево	
162	Шовковиця біла	10	6	0	дерево	
163	Шовковиця біла	8	6	0	дерево	
164	Шовковиця біла	10	6	0	дерево	
165	Шовковиця біла	8	6	0	дерево	
166	Шовковиця біла	8	6	0	дерево	
167	Шовковиця біла	8	6	0	дерево	
168	Шовковиця біла	10	6	0	дерево	
169	Шовковиця біла	10	6	0	дерево	
170	Шовковиця біла	8	6	0	дерево	
171	Робінія псевдоакація	14	7	0	дерево	
172	Клен гостролистий	8	5	0	дерево	
173	Клен гостролистий	8	5	0	дерево	
174	Клен гостролистий	8	5	0	дерево	
175	Клен ясенелистий	10	5	0	дерево	
176	Клен ясенелистий	10	5	0	дерево	
177	Клен гостролистий	8	5,5	0	дерево	
178	Клен гостролистий	8	5,5	0	дерево	
179	Робінія псевдоакація	60	10	0	дерево	
180	Робінія псевдоакація	48	11	1	дерево	

№	Вид рослини	Ø стовбура, см	Висота, м	Категорія стану	Ж. ф.	Примітка
181	Робінія псевдоакація	52	10	0	дерево	
182	Робінія псевдоакація	56	12	2	дерево	морозобоїна
183	Робінія псевдоакація	68	9	3	дерево	морозобоїна
184	Робінія псевдоакація	56	11	1	дерево	
185	Абрикос звичайний	44	6	4	дерево	всихаючий
186	Форзиція європейська		1,5	0	дерево	
187	Форзиція європейська		1,3	0	дерево	
188	Ясен ланцетолистий	48	16	1	дерево	відріс
189	Ясен ланцетолистий	32	12	2	дерево	Є усохлі гілки
190	Ясен ланцетолистий	58	14	2	дерево	Відріс, є сухі гілки
191	Ясен ланцетолистий	42	16	1	дерево	Зруб, 1 стовбур відріс
192	Ясен ланцетолистий	48	8	3	дерево	Нахил, топінг
193	Ясен ланцетолистий	50	16	2	дерево	Нахил, відлам. гілки
194	Горіх волоський	56	16	1	дерево	нахил
195	Горіх волоський	50	15	1	дерево	Нахил, морозобоїна
196	Бузок звичайний		1,8	1	кущ	Є пошкоджені гілки
197	Клен-явір	42	14	0	дерево	
198	Вишня звичайна	10	3	0	дерево	
199	Вишня звичайна	12	2,5	1	дерево	Є зламані гілки
200	Горіх волоський	8	4,5	0	дерево	
201	Абрикос звичайний	46	9	2	дерево	Похил. листя пошкод.
202	Верба вавилонська	20	6	3	дерево	Зрубана частково
203	Клен-явір	44	16	0	дерево	
204	Клен-явір	40	16	1	дерево	
205	Робінія псевдоакація	62	16	1	дерево	Усохлі є гілки
206	Клен ясенелистий	22	11	1	дерево	Відбив від пенька
207	Тополя чорна	88	18	0	дерево	
208	Тополя чорна	90	18	0	дерево	
209	Робінія псевдоакація	64	15	1	дерево	
210	Ясен ланцетолистий	26	11	2	дерево	накип. лишайники
211	Ясен ланцетолистий	34	13	2	дерево	2 стовбури
212	Ясен ланцетолистий	26	12	2	дерево	2 стовбури
213	Ясен ланцетолистий	52	11	3	дерево	Усохлі гілки
214	Бузок звичайний	1,	1,8	3	кущ	наполовину усохл.
215	Ясен ланцетолистий	54	10,5	2	дерево	Похил, усохлі гілки
216	Шипшина звичайна	1	2,3	0	кущ	
217	Тополя чорна	92	17	1	дерево	
218	Клен ясенелистий	10	5	0	дерево	
219	Горіх волоський	38	9	0	дерево	
220	Клен ясенелистий	16	7	0	дерево	
221	Клен ясенелистий	14	6	0	дерево	
222	Клен ясенелистий	14	7	0	дерево	
223	Клен ясенелистий	12	7	0	дерево	
224	В'яз низький	28	9,5	1	дерево	Обрізано один стовбур
225	В'яз низький	36	12,5	0	дерево	
226	В'яз низький	8	5	0	дерево	
227	В'яз низький	10	5,5	0	дерево	

№	Вид рослини	Ø стовбура, см	Висота, м	Катег. стану	Ж. ф.	Примітка
228	В'яз низький	8	5	0	дерево	
229	В'яз низький	8	4,5	0	дерево	
230	В'яз низький	8	5	0	дерево	
231	В'яз низький	10	6	0	дерево	
232	В'яз низький	10	5,5	0	дерево	
233	В'яз низький	10	6	0	дерево	
234	В'яз низький	8	5	0	дерево	
235	В'яз низький	8	5	0	дерево	
236	В'яз низький	10	6	0	дерево	
237	В'яз низький	10	6	0	дерево	
238	В'яз низький	8	5	0	дерево	
239	В'яз низький	10	6	0	дерево	
240	В'яз низький	10	6,5	0	дерево	
241	Горіх волоський	26	9	0	дерево	
242	Горіх волоський	24	10	0	дерево	
243	Черемха звичайна	6	3,5	0	дерево	
244	Робінія псевдоакація	18	8	0	дерево	
245	Туя західна	16	8	0	дерево	
246	Туя західна	24	9,5	0	дерево	
247	Робінія псевдоакація	10	5	0	дерево	
248	Робінія псевдоакація	12	6	0	дерево	
249	Робінія псевдоакація	22	8	0	дерево	
250	Робінія псевдоакація	14	6	0	дерево	
251	Робінія псевдоакація	10	5,5	0	дерево	
252	Робінія псевдоакація	16	7	0	дерево	
253	Горіх волоський	28	10	1	дерево	Є всохлі гілки
254	Робінія псевдоакація	32	12	1	дерево	Зрубано гілки
255	Туя західна	24	9	1	дерево	Розріджена крона
256	В'яз низький	28	9,5	1	дерево	Зруб 1 стовбур
257	Робінія псевдоакація	32	12,5	1	дерево	Сухі зламані гілки
258	Робінія псевдоакація	60	12	2	дерево	Сухі гілки
259	Робінія псевдоакація	26	12	1	дерево	Розріджена крона
260	Робінія псевдоакація	44	12,5	1	дерево	Є сухі гілки
261	Робінія псевдоакація	36	11	1	дерево	Сухі гілки
262	Робінія псевдоакація	40	11,5	1	дерево	Морозоб, сухі гілки
263	Робінія псевдоакація	38	12,8	1	дерево	Сухі гілки
264	Горіх волоський	6	8	0	дерево	
265	Горіх волоський	12	7,5	1	дерево	Похил, під пологом
266	Клен ясенелистий	12	8,5	0	дерево	самосів
267	В'яз низький	14	8	0	дерево	самосів
268	Клен ясенелистий	16	7	0	дерево	самосів
269	Абрикос звичайний	10	4	1	дерево	Крона зріджена
270	Робінія псевдоакація	24	9	2	дерево	Похила, сухі гілки
271	В'яз низький	16	8	1	дерево	Похил, сухі гілки
272	Горіх волоський	26	5	3	дерево	Топінг, повідростав
273	В'яз низький	16	14,5	0	дерево	
274	В'яз низький	32	15	1	дерево	Є сухі гілки

№	Вид рослини	Ø стовбура, см	Висота, м	Катег. стану	Ж. ф.	Примітка
275	Бирючина звичайна	1	2,3	0	кущ	
276	Бирючина звичайна	1	2,5	0	кущ	
277	Бирючина звичайна	1	2,5	0	кущ	
278	Бирючина звичайна	1	2,7	0	кущ	
279	Бирючина звичайна	1	2,3	0	кущ	
280	В'яз низький	28	15	1	дерево	Є сухі гілки
281	Клен ясенелистий	4	4,5	0	дерево	самосів
282	Клен ясенелистий	6	4,5	0	дерево	
283	Горіх волоський	26	11,5	2	дерево	45 % сухостою
284	Шовковиця біла	12	10	1	дерево	Є сухі гілки
285	Шовковиця біла	16	11	1	дерево	Є сухі гілки
286	Горіх волоський	24	11	1	дерево	похилий
287	Горіх волоський	22	12	1	дерево	похили
288	Клен ясенелистий	8	5	0	дерево	самосів
289	Тополя чорна	70	18	1	дерево	топінг
290	Тополя чорна	72	18	2	дерево	Топінг, є сухі гілки
291	Тополя чорна	52	16	2	дерево	Топінг, є сухі гілки
292	Тополя чорна	48	17	3	дерево	Топігн, відстає кора
293	Тополя чорна	66	18	3	дерево	Деякі гілки повідросли
294	Тополя чорна	64	11	3	дерево	Топінг, є сухі гілки
295	Липа європейська	82	18	1	дерево	топінг
296	Тополя чорна	74	16	2	дерево	Топінг, є сухі гілки
297	Тополя чорна	68	16	2	дерево	Топінг, є сухі гілки
298	Тополя чорна	70	16,5	1	дерево	топінг
299	Тополя чорна	76	16	1	дерево	топінг
300	Тополя чорна	84	15,5	1	дерево	топінг
301	Тополя чорна	86	15	1	дерево	топінг
302	Тополя чорна	92	16	2	дерево	Топінг, є сухі гілки
303	В'яз низький	34	8,5	0	дерево	
304	В'яз низький	28	8	2	дерево	
305	Липа європейська	14	7	1	дерево	
306	Липа європейська	18	8	0	дерево	
307	Тополя чорна	80	15	1	дерево	
308	В'яз низький	42	9	0	дерево	
309	В'яз низький	26	8,7	1	дерево	Зламани сухі гілки
310	Горіх волоський	28	11	0	дерево	
311	Горіх волоський	32	11,5	0	дерево	
312	Шовковиця біла	10	12,5	1	дерево	Є сухі гілки
313	Шовковиця біла	26	12	1	дерево	
314	Клен ясенелистий	10	7	0	дерево	самосів
315	В'яз низький	24	10	0	дерево	
316	Горіх волоський	28	11	0	дерево	
317	Горіх волоський	52	9	1	дерево	
318	Горіх волоський	26	10	0	дерево	
319	Горіх волоський	28	12	0	дерево	
320	Липа серцелиста	24	12	0	дерево	
321	Клен гостролистий	32	12	0	дерево	

№	Вид рослини	Ø стовбура, см	Висота, м	Катег. стану	Ж. ф.	Примітка
322	Береза повисла	18	12,5	1	дерево	пригнічена
323	Береза повисла	26	13	0	дерево	
324	Береза повисла	24	11	1	дерево	
325	Тополя китайська	28	14	0	дерево	Гілки зламані
326	Верба вавілонська	50	12	1	дерево	обрізнана
327	Туя західна	22	9	2	дерево	Сухі гілки
328	Шовковиця біла	20	10,5	2	дерево	50% сухихгілок
329	Липа європейська	18	11,5	0	дерево	
330	Клен гостролистий	8,5	20	1	дерево	Розр. крона
331	Клен гостролистий	12	11,5	0	дерево	
332	Липа європейська	36	11	0	дерево	
333	Липа європейська	32	11	0	дерево	
334	Береза повисла	24	10,5	1	дерево	Верхівка усохла
335	Липа європейська	32	9,5	0	дерево	
336	Шовковиця біла	12	7	0	дерево	
337	Береза повисла	32	12	1	дерево	Крона зріджена
338	Липа серцелиста	48	13	0	дерево	
339	В'яз низький	38	12	1	дерево	обрізаний
340	Бузина чорна	1,5	3	4	кущ	
341	Бузина чорна	1,5	3	4	кущ	
342	Горіх волоський	16	8	0	дерево	
343	Горобина звичайна	20	8	1	дерево	Пошкоджені гілки
344	Горобина звичайна	26	9	0	дерево	
345	Ялина звичайна, ф. сиза	32	8	1	дерево	Є сухі гілки
346	Липа серцелиста	28	8,5	0	дерево	
347	Липа серцелиста	30	10	0	дерево	
348	Липа серцелиста	32	13	0	дерево	
349	Липа серцелиста	30	12	0	дерево	
350	Сосна звичайна	12	5	0	дерево	
351	В'яз низький	12	52	1	дерево	Є всохлі гілки
352	Бузок звичайний	1	3,8	0	кущ	
353	Бузок звичайний	1	4,0	0	кущ	
354	Спірея Вангутта	1	2	0	кущ	
355	Спірея Вангутта	1	1,8	0	кущ	
356	Спірея Вангутта	1	2	0	кущ	
357	Спірея Вангутта	1	2	0	кущ	
358	Дейція шорстка	1	2,5	0	кущ	
359	Горобина звичайна	38	9	2	дерево	Є всохлі гілки
360	Горобина звичайна	32	9	1	дерево	
361	Горобина звичайна	12	7	0	дерево	
362	Горобина звичайна	6	7	0	дерево	
363	Горобина звичайна	8	6	0	дерево	
364	Горобина звичайна	6	6,5	0	дерево	
365	Горобина звичайна	8	7	0	дерево	
366	Горобина звичайна	10	8	0	дерево	
367	Горобина звичайна	6	6,5	0	дерево	
368	Ялівець козацький		0,7	3	кущ	всихає

№	Вид рослини	Ø стовбура, см	Висота, м	Катег. стану	Ж. ф.	Примітка
369	Слива домашня	10	6	0	дерево	похила
370	Горіх волоський	12	7	0	дерево	
371	Робінія псевдоакація	12	8	0	дерево	
372	В'яз низький	8	7	0	дерево	
373	Клен- явір	8	7	0	дерево	
374	Клен- явір	8	8	0	дерево	
375	Клен ясенелистий	6	7	0	дерево	
376	Клен ясенелистий	10	7	0	дерево	
377	Клен ясенелистий	8	7,5	0	дерево	
378	Клен- явір	6	8	0	дерево	
379	Клен- явір	6	7	0	дерево	
380	Клен ланцетолистий	8	8	0	дерево	
381	Клен- явір	82	14	2	дерево	Є сухі гілки
382	Клен ясенелистий	72	13	1	дерево	
383	Клен ясенелистий	78	14	2	дерево	2 стовб., гілки усохли
384	Клен ясенелистий	68	12	1	дерево	Часткоо всихає
385	Вишня пташина	50	12	1	дерево	Гілки, листя пошкоджено
386	Малина звичайна	1	1,5	0	кущ	
387	Малина звичайна	1	1,2	0	кущ	
388	Малина звичайна	1	1,5	0	кущ	
389	Малина звичайна	1	1,5	0	кущ	
390	Малина звичайна	1	1,2	0	кущ	
391	Малина звичайна	1	1,5	0	кущ	
392	Бузок звичайний	1,5	1,3	0	кущ	
393	Груша домашня	48	12	1	дерево	Напливи,
394	Яблуня домашня	36	8	2	дерево	Усохлі гілки, зрубані
395	Робінія псевдоакація	22	6	0	дерево	
396	Робінія псевдоакація	4	2,5	0	дерево	самосів
397	Робінія псевдоакація	6	2,5	0	дерево	
398	Клен ясенелистий	38	13	3	дерево	Обдерта кора, сухі гілки
399	Робінія псевдоакація	23	12	2	дерево	
400	Робінія псевдоакація	16	7	0	дерево	
401	Тополя китайська	64	15	1	дерево	
402	Тополя китайська	72	16	1	дерево	
403	Тополя китайська	68	16,	1	дерево	
404	Тополя китайська	80	16	1	дерево	
405	Тополя китайська	76	16	1	дерево	
406	Ясень пухнастий	54	12	2	дерево	
407	Тополя китайська	82	17	1	дерево	
408	Клен ясенелистий	32	10	1	дерево	
409	Айлант найвищий	26	8	0	дерево	
410	Айлант найвищий	22	10	0	дерево	
411	Айлант найвищий	28	9	0	дерево	
412	Гірकोкаштан звичайний	24	11	1	дерево	1 стовбур зрубано
413	Вишня звичайна	6	3,5	0	дерево	
414	Вишня звичайна	8	5	0	дерево	
415	Вишня звичайна	6	4	0	дерево	

№	Вид рослини	Ø стовбура, см	Висота, м	Катег. стану	Ж. ф.	Примітка
416	Клен ясенелистий	34	9	1	дерево	Гілки зрубано
417	Клен гостролистий	52	12	0	дерево	
418	Тополя чорна	68	14	1	дерево	
419	Горіх волоський	16	7	0	дерево	
420	Слива домашня	8	4	0	дерево	
421	В'яз низький	86	12	1	дерево	напливи
422	Гіркаштан звичайний	18	10	0	дерево	
423	Клен ясенелистий	34	9	3	дерево	топінг
424	Клен гостролистий	48	10	0	дерево	
425	Клен гостролистий	30	9	2	дерево	Вріс в тополю
426	Тополя чорна	92	14	0	дерево	
427	Тополя чорна	90	16	2	дерево	
428	Тополя чорна	84	15	2	дерево	
429	Тополя чорна	94	16	1	дерево	
430	Клен ясенелистий	28	8	2	дерево	похил. пригнічений
431	Клен гостролистий	66	12	0	дерево	
432	Клен гостролистий	58	11	0	дерево	
433	Клен гостролистий	60	12	0	дерево	
434	Клен гостролистий	56	11	0	дерево	
435	Липа серцелиста	8	4	0	дерево	
436	Липа серцелиста	10	6	0	дерево	
437	Бузок звичайний	1,5	2	0	кущ	
438	Бузок звичайний	1,5	1,7	0	кущ	
439	Спірея Вангутта	1,0	1,5	0	кущ	
440	Шовковиця біла	12	7	0	дерево	
441	Липа серцелиста	18	8	0	дерево	
442	Робінія псевдоакація	14	6,5	0	дерево	
443	Клен гостролистий	32	10	0	дерево	
444	Черемха звичайна	24	8,5	0	дерево	
445	Катальпа бігніонієвидна	24	9	1	дерево	
446	Катальпа бігніонієвидна	26	10	1	дерево	
447	Катальпа бігніонієвидна	22	9	1	дерево	
448	Липа європейська	20	8,5	0	дерево	
449	Клен ясенелистий	38	10	1	дерево	
450	Клен ясенелистий	46	11	2	дерево	
451	Клен ясенелистий	42	12	2	дерево	
452	Гіркаштан звичайний	64	12	0	дерево	
453	Гіркаштан звичайний	60	12	0	дерево	
454	Береза повисла	58	14	1	дерево	
455	Верба вавілонська	38	12	1	дерево	обрізнана
456	Береза повисла	32	11	0	дерево	
457	Береза повисла	30	11	0	дерево	
458	Береза повисла	24	9	1	дерево	вигнута
459	Береза повисла	24	8,5	0	дерево	
460	Горобина звичайна	16	6,5	0	дерево	
461	Горобина звичайна	12	5	0	дерево	
462	Горобина звичайна	10	4,5	0	дерево	

№	Вид рослини	Ø стовбура, см	Висота, м	Катег. стану	Ж. ф.	Примітка
463	Горіх волоський	16	7	0	дерево	
464	Горіх волоський	18	7	0	дерево	
465	Горобина звичайна	18	8	0	дерево	
466	Горобина звичайна	22	7,5	0	дерево	
467	Береза повисла	12	7	1	дерево	похила
468	Береза повисла	24	10	0	дерево	
469	Береза повисла	22	11	0	дерево	
470	Береза повисла	26	10	0	дерево	
471	Береза повисла	32	12	2	дерево	Усохла верх, пош. гілки
472	Береза повисла	34	10	0	дерево	
473	Береза повисла	48	12	0	дерево	
474	Береза повисла	40	12	0	дерево	
475	Береза повисла	46	11,5	1	дерево	
476	Береза повисла	22	8	0	дерево	
477	Береза повисла	42	12	0	дерево	
478	Береза повисла	20	8,5	0	дерево	
479	Береза повисла	38	11	5	дерево	сухостій
480	Береза повисла	16	10	0	дерево	
481	Горобина проміжна	36	10	0	дерево	багатостовбурна
482	Горобина проміжна	36	10	0	дерево	багатостовбурна
483	Горобина проміжна	34	10,5	0	дерево	багатостовбурна
484	Горобина проміжна	34	10,5	0	дерево	багатостовбурна
485	Горобина проміжна	38	10	0	дерево	багатостовбурна
486	Горобина проміжна	32	10	0	дерево	багатостовбурна
487	Горобина проміжна	34	10,5	0	дерево	багатостовбурна
488	Горобина проміжна	32	10	0	дерево	багатостовбурна
489	Горобина проміжна	30	10	0	дерево	багатостовбурна
490	Горобина проміжна	36	10,5	0	дерево	багатостовбурна
491	Горобина проміжна	34	10,0	0	дерево	багатостовбурна
492	Горобина проміжна	36	10,5	0	дерево	багатостовбурна
493	Горобина проміжна	32	10,0	0	дерево	багатостовбурна
494	Горобина проміжна	34	10	0	дерево	багатостовбурна
495	Горобина проміжна	36	10,0,	0	дерево	багатостовбурна
496	Сосна звичайна	6	3	0	дерево	
497	Сосна звичайна	8	2,5	0	дерево	
498	Сосна звичайна	6	2	0	дерево	
499	Ялина колюча	32	11	0	дерево	
500	Ялина колюча	34	12	0	дерево	
501	Ялина звичайна	38	12	1	дерево	
502	Ялина звичайна	42	12,5	1	дерево	
503	Ялина звичайна	42	12	1	дерево	
504	Горобина звичайна	22	7	0	дерево	
505	Горобина звичайна	12	5	0	дерево	
506	Горобина звичайна	20	7	0	дерево	
507	Горобина звичайна	14	4,5	0	дерево	
508	Шипшина собача		2	0	кущ	
509	Вишня звичайна	8	5	0	дерево	